ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ПЪАНДЗРЭ КЪЫДОКI

№№154-155 (21.313) ● 2008 гъэм шыщхьэIум (августым) и 9, щэбэт ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр соми 6-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

ПсэукIэр ● ЗэIущIэхэр

КъыззыгъэпэщIэр

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен шыщхьэIум и 7-м Правительствэм и Унэм щригъэкIуэкIа зэIущIэм шытепсэлъыхьащ республикэм и къала округхэмрэ муниципальнэ районхэмра я финанс-хозяйственнэ IуэхущIафэр зыхуэдэм, гъэ ажэгъуэщIэмрэ бжьыхь-щIымахуэ лъэхъэнэмрэ зэрызыхуагъэхьэзырым, сабийхэр дэIыгъыным теухуа щэбэт щIыхьэхум къырикIуам, унагъуэ хуэмыщIахэм ягъуэт дэIэпыкъуныгъэм, жылагъуэхэр зэIуэпэщ зэращIым ехьэлIа Iуэхугъуэхэм.

НАЛШЫК къала администрацэм и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Сорокин Виктор** къызэригъэлъэгуамкIэ, отчет лъэхъэнэм къриубыдэу езым я хэхъуэу сом мелуан 89,7-рэ къалэрыхьащ. Ар зытрахуэуэ щытам и процент 78-рэ мэхъу.

НэгъуэщI хэхъуэхэр сом мелуани 155,2-м ноблагъэ. Мазэ кIуам Налшык къалэм и щIыпIэ бюджетым и хэщIкэр сом мелуани 139,5-рэ хъуащ. Муниципальнэ Iуэхущ1апIэхэм я лэжьакIуэхэм улахуэу сом мелуан 66,2-рэ, пенсэжэмрэ пособиехэмрэ сом мелуани 4,8-рэ хуэхащ. Илъэсым щыщу блокIа зэманым псэупIэхэмра гъэзэгъэмра къызыхуэтыншэу зэгъэпэщыжьым сом мелуан 47,7-рэ хуэтыпщащ, кредитор щIыхуэу сом мелуан 54,3-рэ зытрагъэкIыжащ. Улахуэмрэ коммунальнэ IуэхутхьэбзэжэмкIэ щIыхуэ ятелъкIым. Зэраубзыхуам тету, щIыхьэрым и курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм хуагъэхьэзыр. Абы сом мелуан 12,3-рэ хухахащ. А Iуэхум ухуакIуэ организацэу 5 бгъэдэту.

«ЕджапIэхэр зыхуэй хуэгъэзэным бюджетым щымыщу мылъкуэгъэ хъыщыдогъэсэбэп, хьэрычэтыщIэхэр къыхэдошэ. Шыщхьэ1ум и 7-м ирихьэлIэу сом мелуани 7 и уасэ лэжьыгъэ зэфIэдгъэкIащ.

ПсэупIэ унэу 410-рэ бжьыхьэ-щIымахуэ лъэхъэнэм худогъэхьэзыр. Унащхьэу метр зэбгъуэзанатIэ мин 83,5-рэ зэдгъэпэщыжащ, Iуплъапlэу метр зэбгъуэзнатIэ мин 62-рэ едгъэфIкIуащ. Муниципальнэ бюджетым къыхэкIыу я Iэхум хуэхэтынущ сом мелуан 44,8-рэ.

ПсэупIэхэр щIымахуэм хуэгъэхьэзырыныжмкIэ сэбэлышхуэ къытхуэхьунущ ЖКХ-м щекIуэкI реформэхэр дэIыгъыныжмкIэ къызэрагъэпэща федерал Фондыр. Абы техуэуа программэр зэпIэзэрыту догъэзащIэ», - къыхигъэщащ **Сорокин Виктор.**

Абы къызэригъэлъэгуамкIэ, Налшык Кулиевым, Кировым, Арманд Инессэ, Павловым я цIэкIэ щыIэ, Степной уэрамхэм асфальт тралъхьащ, нэгъуэщI щыпIэхэмэ а Iуэхум щыпащэ.

59-рэ прогимназием щагъэуба котельнэм 11-нэ курыт еджапIэмра 5-нэ поликлиникэм и къудамэмра хуабжьу къызэрагъэпэщыну. Къалэм и мылькукIэ апхуэдэ хьэкуэр 2-нэ Промпроектым Газовэ уэрамымрэ щызэтрауху. Сом мелуани 5,2-рэ зыхуэхаха а лэжьыгъэр мыгувэу зэфIагъэкIынущ.

«Сабийхэм защIэгъэкъуэным теухуауэ ирагъэкIуэкIа щэбэт щIыхьэхум сом мелуани 3,5-рэ къыхэкIынущи, ар къызэрыдгъэсэбэпыну щIыкIэр дгъэбелджылащ. Къалэм дэпь пэжыгъэхэр зэрыдубзыхуам тету идогъэкIуэкI, къыптэщIт къалэн псори и пIалъэм зэфIэдгъэкIынуц», - жиIащ **Сорокин Виктор.**

Прохладнэ район администрацэм и Iэтащхьэ **Гертер Иван** къызэригъэлъэгуамкIэ, иджыпстукIэ апхуэдэу зыгъэпIейтей я Iуэхум хэлъхьам, апэ хэгъуэр и кIэм нагъэблагъэ, курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм хуагъэхьэзыр.

«ЩIыпIэ бюджетым кIуапхъэмкIэ къыптащыштыр процент 93,3-кIэ, езым ди хэхъуэмкIэ процент 89,3-кIэ, налогымкIэ - 76-кIэ, бюджетым щымыщ IыхьэмкIэ - 109,1-кIэ, бдзжэнд уасэр къыхэхьнымкIэ процент 71,3-кIэ дгъэзэщIащ. Шыщхьэ1ум и 4 пъанДэрэ курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм зэрыкуагъэхьэзырар район коммисиэм къепсэльыта, а лэжьыгъэр школ 27-м щыщ зэфIагъэкIащ. Щэбэт щIыхьэхум кърикIуам ипкъ иткIэ, унагъуэ 240-м защIэдгъэкъуэнущ», - жиIащ Дзэпыкъуэ район администрацэм и Iэтащхьэ **Шэт Мэчрэ1ил.** Абы къызэрыкIуащамкIэ, дуней м и къэхъуакIэхэм гъавэ щIапIэу гектар 2292-рэ Iисраф ящIащ. ХэщIынигъэу кьашар сом мелуан 57-м покIуэ.

Къалэ, район администрацэхэм я лэжьыгъэхэм я отчет кIэщIхэм едгъэ1уа нэужь, Президент **Къанокъуэ Арсен** хэкъуэгъуэ къыхихIэщащ щIым и зехьэкIэр хабзэ хэхам хуэгъэкIэн, абыкIэ сондэджэрхэр къыжьдэкъуэн зэрыхуейр.

ЗэIущIэм и кIэм абы игъэнэIуащ илъэсым щыщу къэнжэа зэманым ди куейм къепщыкIа къалэн нэхъыщхьэхэр.

Зэхьэхьэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ**IЯрин Андрей** абы и къуэдзэхэу **Дыщэкl Мадинэ, Чеченов Ануар,** министрхэр.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

● Прохладнэ куей

Бжьамийхэр зэрахъуэкI

Прохладнэ куейм хъыбзэ Альтуд къуажэм тоз зрикIуэ бжьамий кхьах зэхэр щызэрахьу жI, метр 1140-м нэс кIыбыдыу.

ЛЭЖЬЫГЪЭХЭР иregъэкIу экI Прохладнэ районым псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмкIэ и Iэнатlэм. Мы Iуэхум теIуэзэну сом мин 700-м нэблагъэ зэрыкIуэ бюджетым къыхэкIынущ. Лжьыгъэ псори щыщхьэIум и кIэм нэсыху зэфIагъэкIыну я мурадщ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

■ Махуэгъэпс ■ Лъэпкъ Iуэху ■ Ди псэлъэгъуэр

КЪЭБРЭШIЭ

■ ТВ Радио нэтынхэр ■ Щэбэт кIыджэкIыгъуэ ■ Малъхъэдис

КъБР-м и Правительствэм щIэблэщIэ къыщIоувэ

КъБР-м и Президентым и деж къыщыгъэрагъэпэщащ жылагъуэ-гъэнджишэгъу органыщIэ - ЩIалэгъуалэ правительствэ. Абы теухуа Жазым Iэ щIидзащ республикэм и Президент Къанокъуэ Арсен.

МЫ IУЭ ХУР зыхуэунэтIар республикэм къыпэщыт къалэнхэр гъэзэщIэным и пъэныкъуэкIэ властым и органхэм ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм щIалэгъуалэр къыхэщэныр, къэкIуэну зэманым унафэщI Iэнатlэхэм пэрытыфын кадрхэр гъэхьэзырыныр.

ЩIалэгъуалэ правит елъстэм и зэлуIэхэр кварталым зэ ирагъэкIуэкIынущ икIи абыхэм къыщащтэнущ чэнджэщ мыхьэнэ зиIэ унафэхэр. «Министр» ныбжьыщIэжэр зыхуэфащэ министерствэхэм я Iэтащхьэм я къуэдзэхэм я жьауэм щIэтынущ. Абыхэм я кIалэнщ езыхэм я гъэсэнхэр щылэжьэн щIыпIэхэр езыхэм я ведомствэхэм къыщыззрагъэпэщыну.

ХЬЭПЭ Мариз.

●XXIX Дунейпсо Олимп Джэгухэр

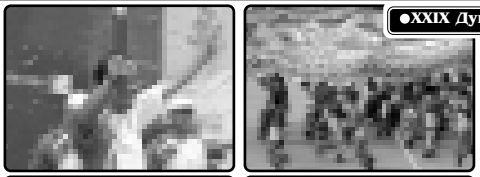

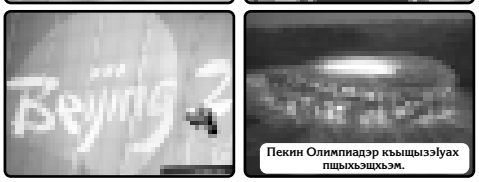

Пекин Олимпиадэр къыщызэIуах пщыхьэщхьэм.

Бэрэбэнауэхэр утыку къохьэ

ДЫГЪУАСЭ Пекин къыщызэIу ахащ XXIX Дунейпсо Олимп Джэгухэр. Абы иджыри къэс зэи щымыIауэ гуфIэгъуэ ин дыдэхэр ираштэкIащ. «Бэу абгъуэ» стадион нэхъыщхьэу щыIу мини 100 зэрыхуэм тIысыпIэ иIэжтэкъым. Псом зэпуутыкум кIихьащ бэрэбэнауэхэр. Щыхьэ миным нэблагъэм къызэхуэсахэм, дуней псом ирагъэзыгъуащ я зэфIэкIкIэ. АдэкIэ хореографием чэзыр кIыллысащ. Абы и Iэмалхэмкlэ Китаим езым и тхьэр кIыIуэтэжащ: мыбы тхьылымпIэр, гыныр, компасыр къызэрыщагупсысар, китай кхъухьзехуэхэм щыIэ зэрашэ тенджжыз гъуэгуэр къызэрызэIухахар, къэралым и тхьдэмрэ щэнхабзэмрэ хэлъ нэгъуэщI Iуэху куэди.

Олимпиадэр къызэрызэIуахым ехьащIыла Iуэхуэхэм дунейм и цIыху меларди 4-м щIигъу телевизоркIэ епльащ. Абыхэм дэрэжэгъуэшхуэ къаритащ ягъэльэгуакIэ. Иджы псомиз белджылы ящыхьуауэ къыщIэкIынщ XXIX Олимп Джэгуэр зэщригъэкIуэкIыну Пекин тэмэму къызэрыхахар. Фигу къэдгъэкIыжынщи, ар куэдкIэ щхьэпрыкIащ мы Олимпиадэр егъэжьагъэ щIэбэна Канадэм и Iорэнтэ къалэм.

Пекин щызэхуэсащ къэрал куэдым я унафэщIхэр, премьер-министрхэр. УФ-м и Правительствэм и Iэтащхьэ Путин Владимир дыгъуасэ сыхьэтым щIигъукIэ епсэльащ Дунейпсо Олимп Комитетым и унафэщI Рогге Жак. Аэр тепсэлъыхьащ 2014 гъэм Сочи щекIуэкIыну Щ1ымахуэ Олимп зэпеуэныгъэхэм.

Льыгъажэ

Взэмахуэр дыгъуасэр я жэщым куржыдгъэхэр къэрурущхуэкIэ, Осетие Ипщэм ебгъэрыкIуащ.

Абыхэм къагъэсэбэнащ авиаиэр, танкэр, жьыжьрыуэ топхэр. Дыгъуасэ псом осетинхэр япэщIэтын хуей хьуащ щIыналъэр зыубыдыну хущIэкъуэхэм. Къат хъыбархэр зэтехуэркъым, абыхэм псыпшIуэн захъуэж. Куржы лъэныкъуэм игъэхъыбаращ щIыналъэм и къалащхьэ Цхинвал къащтауэ, арщхьэкIэ Осетие Ипщэм и президент Кокойты Эдуард жиIащ зэхэуэхэр къалащхьэм и гъунэм щекIуэкIыну. Куржым куэду къегъэсэбэп «Град» Iэщэр. Цхинвал и клиникэ сымадджэщыр якъутащ, университетым и унэм мафIэ щIэнащ.

ЗэкIэ къызэрратамкIэ, укIыгъэ, уIэгъэ хъуэхэм яхэтщ щIыпIэм мамырыгъэр щIэзэтезыIыгъэ къарухэми.

Урысейм и лъэIукIэ зэхуаргъэсащ ООН-м Щ1ыпагъэ-щIагъэмкIэ и Советыр. УФ-м и лIыкIуэ Лъэпкъ Зэгуэтхэм я Организацэм эпымыууэ щыIэ Чуркин Владимир Курджыр къыхуриджащ икIэщIыпIэкIэ лъыгъажэр игъэувыIэну. Ауэ зэIущIэм тегъэчыныхьауэ абы теухуа унафэ къыщащтакъым.

Урысейм и Президент Медведев Дмитрий иригъэкIуэкIащ Щ1ыпагъэ-щIагъэмкIэ и Советым и зэIущIэ. Абы щытепсэлъыхьащ республикэм щыIэ щытыкIэм.

Щэджагъуэ нэужьым Урысейм и Iэтащхьэр телевиденэкIэ къэпсэльащ. Абы жиIащ Куржым илъжьар агрессиве нэсу зэрыщытыр. Зэпсэльэныгъэхэм я гъэзэум къытекIауэ а къэралым и унафэщIхэр зи уж итыр зыщ: щытыкIэр къаркIэ зэфIэхыныщ. Ар къыззремызэгъныр, щIыхугъэми хабзэми зэримытIасэр къальытэркъым, я нэр къыщIихъэрихъуэу зыхуэйр Урысейм Кавказэр пэIэщIэ ящIынырщ. АрщхьэкIэ Урысейр гъэшIагъуафIэ хъунукъым, ар къальытэми къамылытэркъым.

Урысей Федерацэм и Президенту щыт сэ Конституцэм ипкъ иткIэ си къалэнщ дэнэ щIыпIэ щыIэми, урысей щIыхуэхэм сакъыпщIэнырамыдыжыну икIи дгъэкъэ-щIэкIа зауэр икIащIыпIэкIэ ягъэувыIэну. Къэбэрдей-Балъкъэрыр, сызэригурымыкIэ, Кавказ Ищхъэрэм и республикэ псори хъэзырщ Осетие Ипщэм сыт и лъэныкъуэкIи щIыщIэхъуэну, я гугъуэхэр щагъэпсыкIыжыну. Республикэм и курорт Iуэхуэ-щIапIэхэрэн хъэзырщ гуэзеогъуэ хэхуэ псэрхэм зэрапежьэным. Дыгъуасэ дэ къедгъэлбзагъащ осетин сабийуэ 100-м нэблагъэ.

Зауэ зращIыла ди къуэш IупэкIым ди гум къыбГъэдэкIыну дыхуоргузавэ икIи Осетие Ипщэм щыщхэр зэрызэкIуэдам къыхэкIыу дахуощыгъуэ.

КъАНОКЪУЭ Арсен: Къэбэрдей-Балъкъэрыр хьэзырщ Осетие Ипщэм сыт и лъэныкъуэкIи дэIэпыкъуну

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым щыпсэухэр, республикэм и унафэщIхэр Осетие Ипщэм щыщIэ хъуа щытыкIэм хуабжьу егъэпIейтей. Курджыр топхэмкIэ, минадзхэмкIэ, танкхэмкIэ Цхинвалрэ нэгъуэщI кIалэхэмрэ йоуэ, щIыхуэр хокIуэдэ... Ар кIыщIэ Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм къату щыта хъыбархэм. Аузэ а псори щекIуэкIыр иджыпстуц, илъэс 60 и пэкIэ бэм и нэгу щIэкIам хуэфащэ дерс къыхахауэ дыщигугъэж ди нобэрэц. ЗэрыпхъуакIуэм и нэмыкIыбтагъэр наIуэ дыдэ къыщIащ дуней псом мамырыгъэр щыхъумэным къыхуезыджэ Олимпиадэм щыщIидзэ мазэ щIэкIа зауэр икIащIыпIэкIэ ягъэувыIэну. Къэбэрдей-Балъкъэрыр, сызэригурымыкIэ, Кавказ Ищхъэрэм и республикэ псори хъэзырщ Осетие Ипщэм сыт и лъэныкъуэкIи щIыщIэхъуэну, я гугъуэхэр щагъэпсыкIыжыну. Республикэм и курорт Iуэхуэщ1апIэхэрэн хъэзырщ гуэзеогъуэ хэхуэ псэрхэм зэрапежьэным. Дыгъуасэ дэ къедгъэлбзагъащ осетин сабийуэ 100-м нэблагъэ.

Зауэ зращIыла ди къуэш IупэкIым ди гум къыбГъэдэкIыну дыхуоргузавэ икIи Осетие Ипщэм щыщхэр зэрызэкIуэдам къыхэкIыу дахуощыгъуэ.

Яхуэбгъэгъу хъунукъым

Дыгъуасэ «Адыгэ псалъэ» газетым и хъэщIэщым Осетие Ипщэмрэ Куржымрэ я зэхуэщIыкIэхэр хуабжьу зэрызэщIэпльъэм теухуа зэIущIэ щекIуэкIащ. Абы хэтащ Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ, «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ Хьэфыщ1э Мухьэмэд, Абхъазым щыIэхуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщI Бекъшокъуэ Алексей, Афганистаным щыIэхуэхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ ТхьэгъэлъэкIэ Тимур, «Русь» спецназ ассоциацэм и къудамэу Кавказ Ищхъэрэм щыIэм и тхьэмадэ Шубров Николай, абы и къуэдзэ КIэрэф Казбек, Адыгэ Конгрессым и унафэщI КIэщ Руслан сыт.

- ДЭ НОБЭ дыщIыпсэхуэсар Iуэху щынагъуэщ, - жиIащ зэIущIэр къыщIэзыIуихым Хьэфыщ1э Мухьэмэд. - Курджыр зыщымыкъуэмэкIыф Осетие Ипщэм зэрытеуамкIэ къыгъэльэгъуащ и хъэщхьэрыIуэ хьэлыр. Къапщтэмэ, Куржым и зы район цIыкIу хуэдиз хъууэ аращ Осетие Ипщэр. Мелуанитку щыпсэу къэралыгъуэр пэщIэуващ щIыху мини 100-150-рэ фIэкIа зэрымыс щыналъэм. Кавказ Ищхъэрэм хиубыдэ хэгъуэгу псори игоугъазэ иджыпстуц Осетие Ипщэм щыIэ щытыкIэм икIи эман гъунэгъуэм политикэ унафэ тэмэмкIэ мамырыгъэр абы щызэфIэгъэувэжьыным и тельхьэщ. Апхуэдэ Iуэху еплъыкIэщ яIэр УФ-м и къэралунафэщIхэмэ. Ар ядыдоIыгъ КъБР-м щыIэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмэ.

- Дыгъуасэ нэхущым Куржыр Цхинвалри абы и гъунэгъу къуажэхэмрэ кьаззрытеуам кьегъэльэгъуэ щыни кьинфуэтп и Iуэхум хэмыту и мурад мыхъумыщIэхэр зэрызригъэхъулIэным ар зэрыхуигъэкъуэр, - жиIащ Бекъшокъуэ Алексей. - ХэжьпIэхэр къэдгъуэту икIащIыпIэкIэ зауэр зэрыщIэтыр щIыпIэ щыIэ. Ар зыщымыгъэувыIэмэ, абы дыдыхуиушэнур гурыIуэгъуэ.

Адэкlэ абы республикэм и жылагъуэ Iуэхущ1апIэхэм кьабгъэдкIыжу къэрал унафэщIхэм зэрызыхуагъаз лъэIум кьыззэхуэсахэр щыгъуазэ ищIащ.

Апхуэдэу Тхьэгъэлэдж Тимуррэ КIэрэф Казбекрэ я къепсэлъэныгъэхэм къыхэщащ щытыкIэ гугъуэм кьихуа Осетие Ипщэм и щыхуэхэр сыт и лъэныкъуэкIи дальгъэшну зэрыхьэзырыр, сыт хуэдэ Iуэхуэхуэм Куржыр и Гъунэгъу лажьэншэм зэрытеуам.

Лъыгъажэм зэдаудэр куу ищI, зыужьыныгъэр зэтриIыгъэ фIэкIа, лъэныкъуэхэр щызэныкъуэкъуэ зы Iуэхуэ иI зэфIихакъым. Хэкlыпl3 закъуэу щыIэр Iэнэм зэдэIысауэ зэпсэльэныгъ. Зауэр ажалщ, зэтекъутэныгъэщ, гъаблэщ, мэжащIэ щIапIэхэрэн хъэзырщ гуэзеогъуэ хэхуэ псэрхэм зэрапежьэным. Дыгъуасэ дэ къедгъэлбзагъащ осетин сабийуэ 100-м нэблагъэ.

Зауэ зращIыла ди къуэш IупэкIым ди гум къыбГъэдэкIыну дыхуоргузавэ икIи Осетие Ипщэм щыщхэр зэрызэкIуэдам къыхэкIыу дахуощыгъуэ.

КъБР-м и «Адыгэ Хасэ» жылагъуэ зэгухьэныгъэм, КъБР-м щыщу езыхэм яфIэфIу Абхъазым щызэуахэм я союзым, Афганистаным и ветеранхэм и союзу КъБР-м щыIэм, «Русь» спецназым и ветеранхэм я ассоциацэу Кавказ Ищхъэрэм щыIэм, «Адыгэ Конгресс» щыналъэ жылагъуэ зэщIэхъеныгъэм, КъБР-м и щыналъэм щыIэ Тэрч-Балъкъ къэзакъ округым, «Дунейпсо Адыгэ Зэкъуэшыныгъэ» жылагъуэ зэгухьэныгъэм

ЖаIар

2008 гъэм щыщхьэIум и 8-м Куржым Iэщэкlэ зэщIэуэзда и къаруэр зэкIэхъуэхэлагъэ хэлъу теуащ Осетие Ипщэм. Цхинвал къалэм, осетин къуажэхэм къаруушхуэкIэ щIыкIи хъуэмкIи щоуэ Iэщэ IIэлъыжьагъуэ псомкIи, лажьэ зимыIэ щIыхуэр - лIыжьхэр, щIыхуб3хэр, сабийхэр хокIуадэ. Апхуэдэ хьэкIэкъуэкIагъэ Iуэхуэм къагъэлъэгъуащ Куржым и унафэщIхэм я напэр зыхуэдэр, абы-хэм Осетие Ипщэм и щIыхуэр кьанэ щымыIэу зэттеукIэным теуха мурадхэр зэрапIэр.

Дз мызэ-мытIэу къыхьэдгъэщыхьащ, Осетие Ипщэмрэ Абхъазымрэ я статусыр зэхэгъэщхьэхукIауэ зэрыщымытым къыхэкIыу, Куржым и унафэщIхэр щыIэ къалэнхэр кьарурыкIуэщIэр.

Псом хуэмыдау нэмыкIыгъагъэщ Куржым зауэр Пекин XXIX Олимп Джэгуэр къыщыззэIуахым ирагъэкIуэну. Ноба Осетие Ипщэм урысей цIыхухэр, абыхэм мамырыгъэр зэтезыIагъэ къарурэри яхэту, цIыхухэр щIэныгъэ, щIэныгъэ зэрыгъэкIуэну. Абы къыхэкIкIэ Урысей Федерацэм Iуэху гъэкIуэкIыр ирихьэлIэу Iуэйр къыдолытэ Iэубыдыпlэнщэ хъуа агрессорыр къыхьэдикъуэн папщIэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрыр Осетие Ипщэмрэ я цIыхуэхэм lэщIыгъуэкIэрэ кьадкIуэкI зэкъуэш зэхущытыкIэхэр, тхыдэм и пъэхьэнэ нэхъ хьэлъэ дыдэхэм дэ сыт щыгъуи дыз3дэIэпыкъурт.

Дэ жыдоIэ Кавказым, зэрыщыту Урысейм я пъэпкъхэм я гъусэу Осетие Ипщэр Куржым и унафэщIхэм я геноцидым къэдгъэзыпну дыз3римыдыдэр.

Урысей Федерацэм и унафэщIхэм захудоГъаз ди къэралым и цIыхуэхэр Осетие Ипщэм щыпсэухэр хъумэн папщIэ зыхуеину псори зэфIагъэкIыну, Осетие Ипщэмрэ Абхъазымрэ хамэ унафэ зэрыщIэмытыр къальытэну къыхуедджэу.

КъБР-м и «Адыгэ Хасэ» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **ХЬЭФЫЩIЭ Мухьэмэд**.

КъБР-м щыщу езым яфIэфIу Абхъазым щызэуахэм я союзым и унафэщI **БЕКЪШОКЪУЭ Алексей**.

Афганистаным и ветеранхэм я союзу КъБР-м щыIэм и унафэщI **ТХЬЭГЪЭЛЭДЖ Тимур**.

«Русь» спецназым и ветеранхэм я ассоциацэу Кавказ Ищхъэрэм щыIэм и унафэщI

ШУБРОВ Николай, *абы и къуэдзэ* **КIЭРЭФ Казбек**.

КъБР-м и щыналъэм щыIэ Тэрч-Балъкъ къэзакъ округым и атаман **ПЮБУНЯ Николай**.

«Адыгэ Конгресс» Къэбэрдей-Балъкъэр щыналъэ жылагъуэ зэщIэхъеныгъэм и унафэщI **КIЭЩ Руслан**.

«Дунейпсо Адыгэ Зэкъуэшыныгъэ» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **ШЫХУЭ Замир**.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ. 2008 гъэм щыщхьэIум и 8-м.

Куржы танкэр Цхинвал къалэмкIэ макIуэ. *2008 гъэ, щыщхьэIум и 8*

● Аруан куей

Чэзу пыухыкIа

Аруан куейм ерыскъыхэкIым щеIэжь и предприят1 ихъ инхэм яныщIи «Пищевик» ООО-р.

МЫ ЗЭМАНЫМ предприятэр йолIэжь нащэмрэ къэбыстэ пасэмрэ гъэфIэIуным. Пасэу зэрызэгурыIуам тетщ, хадэхэкIыр чэзу пыухыкIам тету къращалIэ Аруан, Лъхэжи, Май, Прохладнэ куейхэм я бджэндырылажьэхэм. Хэт и дежкIи щэхухъым щIыр бджэндзу къэзыгъэсэбэпхэр жылапхъэ къщэхуным деж къыщыщIэдзауэ гъавэр кърахьэлIэжыху гугъуэхь куэдым зэрыIууэр. Апхуэдэхэм гъатхэ сэгъуэм щыщIэдзауэ предприятэр ахъшэкIэ ядоIэпыкъу, и чэзуэ къэсэмэ, кърахьэлIэжь хадэхэкIри уасэ езэгърабгъуэкIэ ещхэу. Абы лъэныкъуитIри хилъафэркъым. «Пищевик» ООО-р зыхуей-зыхуэфIэхэмкIэ къызэгъэпэщащи, фIэIугъэхэм кьинэмыщIауэ изгъэщIэ щхьыныгъуэхэри хуогъэхьэзыр. Ахэр къызэрехьулIэм и щыхьэту, а щхьыныгъуэхэм щIэупщIэщхуэ щаIэщ Москва, Иркутск, Ярославль, Новосибирск къалэхэм. «Пищевик» ООО-м зэпымычу щIэху 40, гъэмахуэ-бжьыхь лъэхъэнэхэм пIалъэкIэ щIыхуи 150-м нэс щолажь.

ЖАНХЬУЭ Зэ.

Прохладнэ куейм ерыскъыхэкIыр щыщ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен

Прохладнэ куейм ерыскъыхэкIыр щыщ

Къанокъуэ Арсен Къабардинскэ-Балкарскэ Республикэм и Президент, Къабардинскэ-Балкарскэ Республикэм и Парламентымрэ Правительствэмрэ я Унэм щригъэкIуэкIа зэIущIэм щытепсэлъыхьащ республикэм и къалэ округхэмрэ муниципальнэ районхэмра я финанс-хозяйственнэ Iуэхущ1афэр зыхуэдэм, гъэ ажэгъуэщIэмрэ бжьыхь-щIымахуэ лъэхъэнэмрэ зэрызыхуагъэхьэзырым, сабийхэр дэIыгъыным теуха щэбэт щIыхьэхум кърикIуам, унагъуэ хуэмыщIахэм ягъуэт дэIэпыкъуныгъэм, жылагъуэхэр зэIуэпэщ зэращIым ехьэлIа Iуэхугъуэхэм.

НАЛШЫК къалэ администрацэм и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Сорокин Виктор** къызэригъэлъэгуамкIэ, отчет лъэхъэнэм къриубыдэу езым я хэхъуэу сом мелуан 89,7-рэ къалэрыхьащ. Ар зытрахуэуэ щытам и процент 78-рэ мэхъу.

НэгъуэщI хэхъуэхэр сом мелуани 155,2-м ноблагъэ. Мазэ кIуам Налшык къалэм и щIыпIэ бюджетым и хэщIкэр сом мелуани 139,5-рэ хъуащ. Муниципальнэ Iуэхущ1апIэхэм я лэжьакIуэхэм улахуэу сом мелуан 66,2-рэ, пенсэжэмрэ пособиехэмрэ сом мелуани 4,8-рэ хуэхащ. Илъэсым щыщу блокIа зэманым псэупIэхэмра гъэзэгъэмра къызыхуэтыншэу зэгъэпэщыжьым сом мелуан 47,7-рэ хуэтыпщащ, кредитор щIыхуэу сом мелуан 54,3-рэ зытрагъэкIыжащ. Улахуэмрэ коммунальнэ IуэхутхьэбзэжэмкIэ щIыхуэ ятелъкIым. Зэраубзыхуам тету, щIыхьэрым и курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм хуагъэхьэзыр. Абы сом мелуан 12,3-рэ хухахащ. А Iуэхум ухуакIуэ организацэу 5 бгъэдэту.

«ЕджапIэхэр зыхуэй хуэгъэзэным бюджетым щымыщу мылъкуэгъэ хъыщыдогъэсэбэп, хьэрычэтыщIэхэр къыхэдошэ. Шыщхьэ1ум и 7-м ирихьэлIэу сом мелуани 7 и уасэ лэжьыгъэ зэфIэдгъэкIащ.

ПсэупIэ унэу 410-рэ бжьыхьэ-щIымахуэ лъэхъэнэм худогъэхьэзыр. Унащхьэу метр зэбгъуэзанатIэ мин 83,5-рэ зэдгъэпэщыжащ, Iуплъапlэу метр зэбгъуэзнатIэ мин 62-рэ едгъэфIкIуащ. Муниципальнэ бюджетым къыхэкIыу я Iэхум хуэхэтынущ сом мелуан 44,8-рэ.

ПсэупIэхэр щIымахуэм хуэгъэхьэзырыныжмкIэ сэбэлышхуэ къытхуэхьунущ ЖКХ-м щекIуэкI реформэхэр дэIыгъыныжмкIэ къызэрагъэпэща федерал Фондыр. Абы теухуа программэр зэпIэзэрыту догъэзащIэ», - къыхигъэщащ **Сорокин Виктор.**

Абы къызэригъэлъэгуамкIэ, Налшык Кулиевым, Кировым, Арманд Инессэ, Павловым я цIэкIэ щыIэ, Степной уэрамхэм асфальт тралъхьащ, нэгъуэщI щыпIэхэмэ а Iуэхум щыпащэ.

59-рэ прогимназием щагъэуба котельнэм 11-нэ курыт еджапIэмра 5-нэ поликлиникэм и къудамэмра хуабжьу къызэрагъэпэщыну. Къалэм и мылькукIэ апхуэдэ хьэкуэр 2-нэ Промпроектым Газовэ уэрамымрэ щызэтрауху. Сом мелуани 5,2-рэ зыхуэхаха а лэжьыгъэр мыгувэу зэфIагъэкIынущ.

«Сабийхэм защIэгъэкъуэным теухуауэ ирагъэкIуэкIа щэбэт щIыхьэхум сом мелуани 3,5-рэ къыхэкIынущи, ар къызэрыдгъэсэбэпыну щIыкIэр дгъэбелджылащ. Къалэм дэпь пэжыгъэхэр зэрыдубзыхуам тету идогъэкIуэкI, къыптэщIт къалэн псори и пIалъэм зэфIэдгъэкIынуц», - жиIащ **Сорокин Виктор.**

Прохладнэ район администрацэм и Iэтащхьэ **Гертер Иван** къызэригъэлъэгуамкIэ, иджыпстукIэ апхуэдэу зыгъэпIейтей я Iуэхум хэлъхьам, апэ хэгъуэр и кIэм нагъэблагъэ, курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм хуагъэхьэзыр.

«ЩIыпIэ бюджетым кIуапхъэмкIэ къыптащыштыр процент 93,3-кIэ, езым ди хэхъуэмкIэ процент 89,3-кIэ, налогымкIэ - 76-кIэ, бюджетым щымыщ IыхьэмкIэ - 109,1-кIэ, бдзжэнд уасэр къыхэхьнымкIэ процент 71,3-кIэ дгъэзэщIащ. Шыщхьэ1ум и 4 пъанДэрэ курыт еджапIэхэр гъэ джэгъуэщIэм зэрыкуагъэхьэзырар район коммисиэм къепсэльыта, а лэжьыгъэр школ 27-м щыщ зэфIагъэкIащ. Щэбэт щIыхьэхум кърикIуам ипкъ иткIэ, унагъуэ 240-м защIэдгъэкъуэнущ», - жиIащ Дзэпыкъуэ район администрацэм и Iэтащхьэ **Шэт Мэчрэ1ил.** Абы къызэрыкIуащамкIэ, дуней м и къэхъуакIэхэм гъавэ щIапIэу гектар 2292-рэ Iисраф ящIащ. ХэщIынигъэу кьашар сом мелуан 57-м покIуэ.

Къалэ, район администрацэхэм я лэжьыгъэхэм я отчет кIэщIхэм едгъэ1уа нэужь, Президент **Къанокъуэ Арсен** хэкъуэгъуэ къыхихIэщащ щIым и зехьэкIэр хабзэ хэхам хуэгъэкIэн, абыкIэ сондэджэрхэр къыжьдэкъуэн зэрыхуейр.

ЗэIущIэм и кIэм абы игъэнэIуащ илъэсым щыщу къэнжэа зэманым ди куейхэм щапIэщIэ къалэн нэхъыщхьэхэр.

Зэхьэхьэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ**IЯрин Андрей** абы и къуэдзэхэу **Дыщэкl Мадинэ, Чеченов Ануар,** министрхэр.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

● Прохладнэ куей

Бжьамийхэр зэрахъуэкI

Прохладнэ куейм хъыбзэ Альтуд къуажэм тоз зрикIуэ бжьамий кхьах зэхэр щызэрахьу жI, метр 1140-м нэс кIыбыдыу.

ЛЭЖЬЫГЪЭХЭР иregъэкIу экI Прохладнэ районым псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмкIэ и Iэнатlэм. Мы Iуэхум теIуэзэну сом мин 700-м нэблагъэ зэрыкIуэ бюджетым къыхэкIынущ. Лжьыгъэ псори щыщхьэ

● Къэрал къулыкъушIапIэхэм

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

Iуэху пыухыкIахэр

Ди газетым зэрытетащи, КЪБР-м и Президент **Къанокъуэ Арсен** шыщхьэIум и 4-м иригъэкIуэкIащ республикэм и Правительствам и зи чэзу зэIущIэр.

Абы и пэублэ псалъэм и ужькIэ, зэхьыхьэм щедэIуащ 2007 гъэм, апхуэдэу илъэсым щыщу блэкIа зэманым зэфIагъэкIахэм ятеухуауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэнымрэ щIыуэпсыр къэгъэсэбэпынымкIэ и министр **Шипов Владимир** ищIа отчетым.

Къэпсэлъам къыз эригъэлъэгъуамкIэ, гулъытэ хэха хуащIащ дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэным, къэрал экологие кIэлыплъынымрэ зэрэкъэгъуэтыр, экологие къэпщытэнымрэ хабзэм тету егъэкIуэкIынымкIэ, щIым и хъугъуэфIыгъуэхэр зехьэным, зэгъэзэхуауэ къэгъэсэбэпынымкIэ, республикэм и псы ежьхэхэмрэ псы объектхэмрэ хуэсакъынымкIэ.

«Нобэ ирихьалIэу Къэбэрдей-Балъкъэрым пхъэнкIий идзыпIэу 299-рэ къыщыдэсэбэп. ТхьылъкIэ хуит ящIа кэнэшыб идзыпIэхэр 141-рэ мэхъури, дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэныжьыкIэ хабзэм къебзэныбу зыри яхэткъым. ПхъэнкIий идзыпIэ IэрыщIэкъэ я процент 80-р псыежьхэхэм ялэгъунэгъуущ.

Нэгъабэ къэпщытэныгъэ 913-рэ, мы гъэм 665-рэ едгъэкIуэкIащ, абыхэм къариклуям ялъэ иткIэ, къуаншэхэм къэдыдуэ сом зы мелуанрэ мин 474-рэ ятетлъхьащ. Къэпщытэныгъэ 34-р прокуратурэм, 66-р Къэрал кIуэцIу IуэхуухэмкIэ министерствэм драгъуэзу едгъэкIуэкIащ. КъыщIэдгъэща ныкъусанытгъэхэр зымыгъэзэжкIуэжхэм яхуэгъэзэ тхылъ 20 мы гъэм суд органхэм еттащ.

Къэпщытэныгъэхэм жылагъуэу 104-рэ къыщыщIедгъэубыдащ, къабзагъэм емылIалIэ щыIуэпсымрэ я Iэтащхьэу 28-рэ административнэ жэуапым етшэлащ. Апхуэдэу щIыгу фIыгъуэхэр хабзэм къемызэгъыу къыщIэзыхыу къэтхутахэми тезыр едгъэшынащ», - жиIащ къэпсэлъам.

КЪБР-м и Правительствэм и унафэкIэ министерствомрэ Налшык къалэм и администрацэмрэ ягъэхъэзыр республикэм и щыхьэрым кIэрыхучбжьэрыхуэхэр, зэрыдагъэкIэзыкIыным и схемэ нэхъыщхьэр. Абы ипкъ иткIэ, Аруан районым щаухуэ сом мелуани 150-м нэблагъэ и уасэ пхъэнкIийм щелэжьыну завод. КIэрыхучбжьэрыхуэ пкъыгъуэ быдзэхэр щыщIатIэну полигонымэ и ятэ чэзуэр гъэхъэзырыным етIанэгъэ щIадзэнкIэ. Абы сом мелуани 159-рэ хухахынущ.

Министрым къызэригъэлъэгъуамкIэ, узынщагъэр хъумэнымкIэ Iуэхущ Iапхъэм я кIэрыхучбжьэрыхуэхэм, къагъэсэбэпэ хэзпшыпхэм, Iэмэпсымэхэм щхьэхуэу елъжьыпхъэщ. Уэ зэрыщIалэм ихьа Iэщыр щыщIатIэу республикэм щыIэр щIапIитI кIудейщ. Нэхъыбэм апхуэдэхэр зыхуэзэм дежь щыщIатIэ.

«ЩIыуэпсыр къэзыгъэсэбэпхэр дыкъэзыухъуреихь дунейм зэран хуохъу икIи ар гъэзэкIуэжьным пэкIуэр халъхьэжьпхъэщ. Ростехнадзорым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и Iэщ Iагъэ щIыпхъуэр нэгъабэрэ мы гъэмэрэ щIыуэпсыр къэзыгъэсэбэпхэу 897-рэ платежэхмкIэ учетым дгъэуващ.

НобэкIэ Iэнатlэ 3800-рэ учетым щытщ. Зи гугъу тщIы зэманым къриубыдэу абыхэм къатащ сом мелуан 24-м щIигъу», - къыхигъэщащ **Шипов Владимир**.

Министрым зэрыжиIамкIэ, ди республикэм и щIыналъэм къыщ ахутащ щIыуэпс гъэтIылъыгъэхэр эдэщыгъэ щIыпIэу 152-рэ. Абы щыщу 65-р нобэ мэлажьэ. А Iуэхур министерствэм еунэтI, къыщIаха хъугъэфIыгъуэхэм техъэ налогыр зэрыщыгъу Къэбэрдей-Балъкъэрым и бюджетым макIуэ. Нэхъ щIэупщIэ яIэщ пшахъуэ щабэмрэ пхъашэмрэ, чырбышымрэ кхъэущынымрэ къызыхащIыкI ятIагъэуэ, вулкан сахуэм, ухуэныгъэм къыщагъэсэбэп мывэм, бгым кхъухэ туфым, сэхум, гипсым, гранитэм, блынэр къызэракIухь туфым.

Шипов Владимир зэпкърыхауэ къыитеувыIащ щIыуэпсхэр къызэрагъэсэбэп щIыкIэмрэ абы дяпэкIэ и унэтIынымкIэ нэхъыщхьэу щытынухэмрэ.

КЪБР-м хэхауэ щахъумэ и щIыналъэхэм щIипсу псэущхьэкIэ гъэбэгъуэным теухуа биотехникэ Iуэхугъуэхэр щрагъэкIуэкIым хабзэр кхъэзпIызыуда бзаджащIэу 99-рэ къаухутащ икIи жэуапым ирашэлIащ. 2007 гъэм нэхъ зыхуэсакъыпхъэу къалэытэ псэущхьэхэм я бжыгъэм процент 8-м щигъуэкIэ хэхъуащ.

«Мы зэманым «КЪБР-м и къэрал заказникхэм я дирекцэр тщIыгъуу дотэжьзэрыр хэхъуэ яхьумэ щIыналъэхэм я кадастрыр, я паспортхэмрэ положенэмрэ. Илъэс гъунэгъухэм къэтпщытэнущ заказникхэм я щIыналъэхэм щIиэ къэкIыгъэхэмрэ псэущхьэхэмрэ я щIыпIэхэр зыхуэдэр.

Мы гъэм щIэддзэнущ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щIыуэпс фэелпъхьэм я паспортхэр гъэхъэзырыным пыщIа лэжьыгъэшхэм», - къыхигъэщащ министрым и докладым.

Адэкъ Шипов Владимир и гугъу ищIащ псы ежьхэхэр, къыщIэжхэр, щIы щIагъэм щIэтхэр къызэрагъэсэбэпым, ахэр зэрытрагъашэм, абыкIи хабзэхэр зэрагъэзащIэм, нэпкъэр гъэбдащым зэрелъжьым, жылагъуэхэр псыдзэм щыхъумэным теухуауэ зэфIагъэкIахэм.

«Жылагъуэхэм екIуалIэ псы нэпкъыу нэхъ щынагъуэ зыпыдъхэр километр 455,4-рэ мэхъу. КЪБР-м и Правительствэм и унафэкIэ, зи пщэрылъ Iуэхущ Iапхъэм псы Iуфэ псоми я щытыкIэр къапщытащ, щIилъэсыкIахэр, мазэ хуэзэр зэгъэпэщыжьынымкIэ лэжьыпхъэхэр, гъэбыдапхъэхэр ягъэбелджылащ, текIуэдэну мылъкур зыхуэдизыр яубзыхуащ», - къыгъэлъэгъуащ министрым.

Абы жиIахэр щызэхилъхьэжьым, республикэм и Президент Къанокъуэ Арсен къыхигъэщащ отчетым арэзы зэрытехъэр икIи дяпэкIэ нэхъыщхьэу щIыпIэгъэхэр игъэнэIуащ.

ЗэIущIэм хэтащ КЪБР-м и Правительствэм и Унафэщ Ярин Андрей, абы и къуэдзэхэу **Тхьэзэплъыж Мурат, Дыщэкl Мадинэ, Чеченов Ануар**, министрэхэмрэ къэрал комитетхэмрэ я Iэтащхьэхэмрэ.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

● Гуауэшхуэм и джэрпэджэж

Фэрыщlагъ хэлъын хуейкъым

«Къэбэрдей-Балъкъэрым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм дрателъхьэщI терроризмэмрэ экстремизмэмрэ драбийщ»- апхуэдэ къыхуеджэныгъэхэм щIэту щIыпIэ-щIыпIэкIэ щекIуэкI пэкIуэр, зэхуэсхэр си гум къоушхьдыкI, дызыщипсэу щIыналъэм мамырыгъэ, зэгурыIуэ ильыну сфIэфIщи - абыкIэ жуаятакIуэу щытын хуейщ дэтхэнэ зы балигым.

СОЩIЭЖ 2005 гъэм жэпэуэгъуэм и 13-м Налшык къыщыхъуэ гуауэшхуэр. Ар ямылейуэу гущIыхьэ тщIыхьуат журналистхэми. Тхылъыгъэ Iэджэ тедгъуауэ, а къэхъуагъэ игъуджэм. Псом хуэмыдэу гунэс сщыхъуат «Гуауэшхуэм и джэрпэджэж» тхыгъэр, тхакIуэ гъуэгуанэ, бзэ щIэныгъэхэмкIэ еджагъэшхуэ Iутlыж Борис и кьалэмыпIэм къыщIэкIат. Сигу кьиныжащ ЩIалэгъуалэ Iуэхухэмрэ жылагъуэ зэгухьанысэхэмкIэ политикэтым къызэригъэпэща «Стlол хьурейри».

Ауэ сызыщIогупсысыжри, сигу кьоуэ: махуэ гуэзэвгъуэр къызыхэкIам, абы и щхьэусыгъуэхэм, апхуэдэ мыгъуагъэ къыщымыщIын щхьэкIэ дяпэкIэ длэжьыпхъэхэм ёзнэIуащ, гум нэсу, псэр ягъэшуэу журналистхэм тхыгъэ лъэщ куэд ди кьалэмыпIэ къызэрыщIэмыкIар. Зыхуэмысыжыщ, сэри сIэщIэкIащ нэгъуэщIхэми я щыуагъэр: псынщIэрытхэу, сепIэщIэкIыу сIуэтащ си гурыгъу-гурыщIэхэр. Журналистхэм нэхъыбэу зи гугъу тщIар мыращ: арэфым хуэдэу къуаншэщ Iэщ къэзыщIэу хабзэхъуэмэхэм ятеуаэхэр, лIыхъужь защIэщ милицэм хэтхэр. Псым тес кхъуафэжьеиф жьым здикьымкIэ зэрыкIуэм хуэдэу, «тегъэщIатIэу» фэрыщIагъ тIэкIуи хэлъу Iуэхум дыбгъэдыхьащ. Апхуэдэ лэжьэкIэм Iэмал имыIэу зедгъэхъуэжьпхъэщ, дяпэкIи зыдгъэжьажьэну дыхуэмеймэ.

Сэ къызэрыфIэщIыжкIэ, дэтхэнэ журналистри ину дыжьауатакIуэщ ди щыналъэм щыIэ ныкъуэсанытгъэхэмкIэ. Пэжым дриуэчыгу, пщIым дытекIуэфу дыщытын хуейщ. Апхуэдэ мардэ ткIийм быдэу дытетыпхъащ ди лъэпкъ щыкIуэм и прессэм и лIыкIуэ дэтхэнэри.

Сигу къэкIыжащ «Ашэмэз бжьамийр кьызэригъуэтыжар», нарт хъыбарыр. Абы хэт благъуэр, Сосрыкъуэ жыр быдапIэ зыкъиущу нарт хэтхэм загъэпщкIуа нэужь, а быдапIэм иоуэ, мэгъуэг, зечэтхъэж. «А, бетэмал, - жеIэ, - кьу гуэр птеттэмэ, льагэу ycIэтыни, хьэбзасбэу уэзэхэскъутэнт».

Лъэпкъ щыкIум ди Iуэхур абы изогъэщхь: пIасхъапIэ мащIэхэри ди дежкIэ щытынагъущ. Ди гупсысэ зэтехуэу, дызэкъуэту лъэпкъ Iуэхуэхэр дэдмыхмэ, аращ ди биийхэр нэхъ зыхуейри.

Сэ сыщщIауэзэщ милицэм и лэжьакIуэ щIалэщIэм, жэщым лэжьэн хуейуэ къыщыхуихуэхэ, и ацэ-анэр, и анэшхуэ Iолэ гуэзэвгъуэ иным зэрыхэтыр, «къыщыщIынщауэ пIэрэ?» жыхуаIэу. ЩIалэр фызыкъэмышэщ, лэжьэн щIэзыдзагъащIэщ, зэрыжаIэщи, «дяпэкIэщ и псыр къыщыжьэнгу». ФIыуэ сощIэ: икъужьэ япэIэщIащ ар хьэрэмышхэхэм, мыхъумыщIагъэ зылэжььхэм. Ауэ экстремистхэм ар зэрагъэщыхьыр бий бзаджэущ. Сыт щыхьэкIэ? Быкъэ1этмэ, къаIэнунущи. ЛIыгъэнэшхэм ящыщкъым Ахьмэд. Ауэ сыт и лажьэ абы, и кьалэныр гъэзащIэным хьэлэну егупсыс?

Сыт я лажьэт милицэ щIалэхэу, бынунэ хъуахэу, террористхэм я гущIыхьэдэхэм? Хэт сыткIэ екъуэнщIкIат абыхэм я адэ-анэхэр, зеинщэ хъуа я бынхэр?

КIыхьлIыхьыуэ хъуами, 2005 гъэм гъэ кьащIа террористхэм я судыр щIэным щIадзэнущ. Аxэр, дауи, егупсысыпхъэщ я мурадхэр къащIемыкъулIам. Сэ къызэрысфIэщIыжмкIэ, абы и щхьэусыгъуэр езыхэми къагурыIужьэн хуейщ, диным и хабзэ нэхъыщхьэхэм зыгъэрхэр хащIыкIыу щытмэ. Псалъэм папщIэ, лъы хэй зыгъэжам, лажьэншэр зыукIам гуэныкъу къекъ мы дунейм щIыхуу тетыр зыукIыну хэтым кхихым хуэдиз. Джыхьад жыхуаIэм и купщIэ нэхъыщIхьэр зыукIэгъэжьар уэзэуэрыкъым, уи ныкъуэсанытгъэхэр бгъэмэщIэныращ. Уэзуэну ущыухутыр уи лъахэм урахумащ, уи мэжджэшым укъыщIакIуэмащ.

АтIэ сыноупущIыну сыхуейт, мусылъмэну зызыгбжьыж ныбжьыщIэ, лъэрыгъэ, ущыгъуаззу пIэрэ зи гугъу пхуэсщIа Iуэхухэм? ЕтIуанэраауэ, уи лъахэм хэт уизыкур, хьэмрэ уи ныкъуэсанытгъэхэр ухъыщIэзыхур? Ущгъуаззу пIэрэ Налшык дэт, мусылъмэнхэр дыззэрыгушхэу мэжджит гъуэгуэзджэр ди президент Къанокъуэ Арсен и мылъкум зэрыхащIыкIам?

СощIэ: арэзы узытемыхуэапхъэ Iэджи илъэ ди къэрал, ди щIыналъэм. А мыхъумыщIагъэхэр гъэкIуэдыным уэри ухэтыпхъэщ. Абы щхьэкIэ Iэщэ кьапщтау лы бгъэжэн хуейуэ щIиэ зыкъыщIощIэ? Алыхьым дыхуэзышэ гъуэгур «губжьвахэмрэ гъуэщахэмрэ я гъуэгум» зэрыпэIэщIэр щхьэ зыщыбгъэгъупщэрэ?

Лъэпкъ щыкIуи и дежкIэ, дауи, мыгъуагъэшхуэщ зы щIалэ закъуэри фIэкIуэдыныр. Сэ зэрысщIэмкIэ, «къыхсхуэзэгъуэ ди щыуагъэр» жыIэну Iэщэр зыгъэтIылъым тезыр ткIий тральхьэнукъым. Дауи ирехъуи, псэууэ кьыззтенэнущ. Ар нэхъыфIыгъэ, «щхьэщ сохьу» жыIэурэ, жьыхьэмэ Iыхьлъыуэ укъыщIидзыжауэ уи гъащIэр быух нэхърэ?

Дызэкъуэзгъэзвэ. ПщIэ зэхуэдгъэщI. ДызэгурыгъэзIуэ. Тобэ къэдгъэзкьыжь. ИтIанэ дыгугъэ хъунущ Тхьэм дыкъихъумэнкIэ.

ХЬЭМТУ Къадир,
Къэбэрдей-Балъкъэр радиом и лэжьакIуэ.

● Къулыкъу

КЪБР-м и прокуроры и къуэдзэ Махуэ Артур

Урысейм и генеральнэ прокурорым мы гъэм щыщхьэIум и 1-м къыдэлъытэжьа унафэмкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокуроры и къуэдзэу игъэувауэ Махуэ Артур Лоле и къуэр.

Махуэ Артур КЪБР-м и Дзэлыкъуэ районым щыщ Сэрмакъ къуажэм 1966 гъэм къыщыдэхуащ. Абы Осетие Ищхьэрэм и къэрал университетым и юридическэ факультетыр 1994 гъэм кьиухащ. Прокуратурэм и органхэм щылажьэн 1992 гъэм щIидзащ. Налшык къалэм и прокуроры и дзэпкъыгъэуцу. Нэхъ иужькIэ Налшык къалэм и прокуроры и дзэпкъыгъэуцу нэхъыщхьэм и къулыкъым ягъэуващ. 1997 гъэм щыщIэдзауэ КЪБР-м и прокуратурэм следствиемкIэ и управленэм и прокуроры, прокурор нэхъыжьку щытащ.

1998 гъэм щыщIэдзауэ иджыри къэсэ КЪБР-м и Дзэлыкъуэ районым и прокурору лэжьащ.

Унагъуэщ, бынищ иIэщ.

Щыщхьэ1ум и 7-м Къэбэрдей-Балъкъэрым къэкIуащ Осетие Ищхьэм щыхуи 106-рэ щыналъэм къыщыхъуа зэрызэхъэм зыщыхъуэну.

АБЫХЭМ ящыщу щыху 80-м щIигъуи илъэси 5-15 зи ныбжь сабийхэщ. Адрейхэр абыхэм я адэ-анэхэмрэ нэгъуэщI балигъхэмрэщ. Аxэр псори Осетие Ищхьэм хыхьэ Цхинвал, Лениногорск кьуэкIэм щопсэу.

Зи щыналъэр IэмалымшагъэкIэ зыбгына а щыху гулъыщхьэм Осетие Ищхьэрэ Аланиемк и Гъунагъэкъэм дежь щаIуцIащ КЪБР-м и Правительствэм и УнафэщIым и къуэдзэ **Дыщэкl Мадинэ**. Абы зэрыжиIамкIэ, КЪБР-р хуэзырщ иджыри апхуэдизу щыху и щIыналъэм къыгъэкIуэну.

- Осетие Ищхьэм къыщыхъуа Iуэхугъуэхэм я ужькIэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Президент Къанокъуэ Арсен гъэрапхъэм къикIа хьэщIэхэр, Адыгеим щыIэ лъэпкъ щэнхабзэ зэгухьэныгъэхэм я лIыкIуэхэр, къэфакIуэхэр, абыхэм я унафэщIэхэр. ЗэIущIэм къыщыпсэлъащ **ПIэтIокъуэ Аслъэн** Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Хьэпай Арамбий**, Рихьэнне къуажэм (Израиль) и унафэщIу илъэс 20-кIэ щыта **Гъыш Мамдух**, нэгъуэщIхэри. Репатриантхэм я махуэшхуэм иращIэкIа пэкIум апхуэдэу къыщыпсэлъащ Дунейпсо Адыгэ Хасэм и гъэзэщIакIуэ гупым хэт, жылагъуэ лэжьакIуэ щIэрыIуэ **Мэшхуэфl Пэждэт**. Ар къеджащ ди лъэпкъэгъуэ хэхэсхэм Хэкум зэрызахуигъазэ джэ псалъэм (текстыр нобэ тыдодзэ).

Сыхьэти 6-м нэблагъэкIэ екIуэкIа пщыхьэр яIэтащ Адыгэ Республикэм и районхэм къикIа артист ныбжьыщIэхэм, къэрал къэфакIуэ, уэрэджыкIуэ гупхэм. Къафэ зыбжанэ игъэзэщIащ Рихьэнне щыIэ Iуащхьэмахуэ ансамблим. Пщыхьэр зэхуащIыжащ къызэхуэса псори зыхэта джэгушхуэкIэ.

НЫБЭЖЬ Тансэ.

Адыгэ щIыгум и джэ псалъэ

УЭ УИ ныбжьу, псэбыдэ-лъэбыдэу къэнахэр куэд дыдэ хуэжьрыкIым, гъашIэ кIыхь лъэпкъым я нэгу щIэкIахэрэ ящIэкъым. Уэри гъэугуанэ гъэщIэгъуэн, хьэлъэ къэпкIащ, Мейкъуапэ щэнхабзэр цIыху лъэпкъым тыгъэ хуэпщIащ, уэ къэбгъэщIа зэхэтыкIэм и нэщIэн зырызхэр нобэ дунейпсо хабзэ хуэщIу, уи фащэ дахэр Кавказ лъэпкъхэм кхъыздащтащ, хэтъуэгум щымыщхэмэ зрагъэдахащ. АущIащ гъашIэ зэв ущрагъэуваи. Уи цIыху зыхэмыкIуэда, гъаблэ къэзымыгъэкIуэпIа лъэхъэнэ зэблэкIыгъуэ къыщыхъуакъым мы дунеижьым...

Иджыри дыхэрытыр лъэхъэнэ зэблэкIыгъуэщ, ауэ къыкIэрыгъуэ кхъыздэбэнкIахэм ар зэрахуэмыдэр. Ар уи насыпт къэгъэзэгъуэщ.

Хэхэс адыгэхэм зыкъзэрэгъэзыжьымкIэ нобэ Iэмал нэхъыбэ щыIэ хъуащи, фыхуущIэкъу ахэр кхъызэрывгъэсэбэпынымк. Урысыем и федерацэм хъыкIа адыгэ республикэхэм ди лъэпкъым къыхэкIа къэрал унафэщIэхэр я мащIэкъым. Лъахэгъу кхытхэхъуа ди мыпхэпкъгъуэр щыгъуэ махуэм кхыддощыгъуэ, ди гуфIэгъэнкIэ ящыдагъуэ. Зыльэп-къэгъуэгъуэ гъэщхьэхуэжьну Iэмал яIэщу, си бын хэхъуэр мафIэм кхыхIыщжащ Урысейм. Апхуэдэу ар толажьэ хэхэсым и анэдэтхъубзэр хъума зэрыхъунымк. Зигугъэ зи псэрэ ХэкужьыжькIэ къэгъэза хэхэс адыгэм Урысей Федерацэм и дахэ жеIэ, икIи абы и лъабжьэр кхъызыгрыIуэ федерал унафэщIэм я бжьыгъэ нэхъыбэ мэхъу, Урысейм я хэхэсхэр щыпсэу къэралхэмрэ я зэпыщIэныгъэхэр абы нэхъ быдэ ещI.

Лъэпкъым и насыпт къэгъэзэгъуэм ирихьалIэу уи лъахэм хуэблэжь Iуэхуфlэхэр нэхъ нэрылъагъу, кхыпэкIуэр нэхъ Iупщl мэхъу. Лъэпкъым и пашэу ущытыфыр насыпым и зы кьэкIуэкIащ, и зы Iыхьэщ. Ауэ иджырейхэм кхыифэщылъ лъэпкъ Iуэхухэр куэдкIэ нэхъ хьэлъэщ - лъэхъэнэм пщэрылъ кхыфщищащ хэхэс Iуэхущхэр къэшэжьнщ.

Зэи зыщIымыгъэгъупщэ Iэщщыбэм щыIэ дядэжьхэр егъэзыгъэр гъэпщIагъэкIэ Iэмэн пэIэщIэ зэращIар. Зыхэхуа лъэпкъхэм я хуэмэбжьымэ тIэкIуэхэр хъуамэ, ахэр фи къэущщI. Ахэр Хэкум зэрыхуэныкъуэм мынэхъ мащIэу сэри абыхэм сахуэныкъуэщI. Кьиин мыгъуаем фыпэщIэту сыкъэхъуамащ, щытхъэм кхъвлэжьащ, ауэ зыгурыIыгъуэ: сыфхуэзгъэзыным гъадэм кхъыщIа пщэрылъыр фымыгъэзащIэмэ, фи къэущхэр кхъевмышхлIэжмэ.

Си нитIым языхэзу хэхэс адыгэхэ! Жэщи махуи хамэщым фыхоткIыхь. ЗыгурыкIыуэ кхъвмыгъэзэжмэ, фызэрыкIуэдыпэнэр, фигу кхъвгъэжьыжьажьэ кIэрыщIэ зэрыхуеIр, ар зэрыадыгэ лIыгъэр. Зэхэфх си макъ, сэращ, щIы-гужьыращ, кхывдэжьр, адыгэпсэращ кхыифплъэрI Iъэпкъыпсэ-хэкупсэу си бынхэ! ФыкъыхсхуэкIуэж, фызэгъэжьхъуам и тхьэмыщкIэгъэгъэр лъэпкъ гуащIэу кхъэфщтэж!

● Щыщхьэ1ум и 10-р Ухуакlуэм и махуэщ

Илъэс къэс

Ди цIыхухэм я нэгу щIокI нужьрей илъэсхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым ухуэныгъэ инхэр зэрыщIэтыр. Iуэхуфlэ жьджэру хэтщ республикэм и «Зыуэ щыт заказчикым и дирекц» ГПК-р. КъащIэтэжь, мылькуи и кьыхэкIыпIэ псоми я Хэкужьыжькъэ нэгъэзыгъэ едгъэкIуэкIащ сом мелардэ 2-р мелуанрэкъым щIигъу и уасэ. Абы щыщу зы мелардэ мелуан 457-рэ мин 313-р федерал сом мелуан 548,9-р республикэ бюджетым кьыхэдащ.

КЪБР-м УХУЭНЫГЪЭМРЭ арэстэрэмкIэ и министерствэм и зэфIэкIым хигъахъуэ зэпытщ. Республикэм и инвестицэ программэм ипкъ иткIэ, мы гъэм ди Iуэхущапсэм къыхуэутыныщащ сом мелардэ 3,5-рэ. Абы щыщу зы мелардэ мелуан 385-рэ мин 300-р республикэ бюджетым кьыхэкI.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Ухуакlуэ комплексым нэгъабэ хуэзэфIэкIахэм дрогушхуэ. Зы псалъэу жьытIэнщи, ахэр куэд мэхъу. Апхуэдэщ яубзыхуэ пIалъэм ята, Льасолпэ 2656-рэ зиIэ Iэмахуэ театрыр (Театр щхьэантIэр), Хьэсэней жылагъуэм дащIыхьа Щэнхабзэмкlэ уэрэфир, спортивнэ Уардэунэр, «Спартак» стадионым уэзыншагъэр щрагъэфIакIуэ и комплексыр, Мемориал аркэр, Налшык и инщэ-кьуэкъэ-пIащхьэблэм щрагъэуцуа нотелынэр, республикэм и щыхьэрым щата курыт еджапIэкIэр сабий гъэсапIэхэмрэ, Iсыгуэнсу кьыщызэIухаха амбулаторнэ клиникэ корпусыр, Гундэлэн щауха школыр, Iуащхьэмахуэ районым и спорт комплексыщIэр, Терскол поселкэм щыIэ IуэнапкъэхъумэкIэ и я гъэсэлъэр, «Азау - Кругозор» станцхэр зэпызыщIа кIапсэ гъуэгур, нэгъуэщI кхудэхэр.

Республикэм и инвестицэ программэм ипкъ иткIэ яджьыпсту долэжь икIи я проект тхьылъэр догъэхьэзыр псэуIэпхъэм, егъэджьныгъэм, узынщагъэр хуэмэным, щэнхабзэмкIэ, газ Iуэхум, зыгъэпсэхупIэхэм, нэгъуэщIхэмэ тещIыхьа объектыу 93-м. Мы гъэм хьэзыр тщIынурэ ттыныу а зи гугъу щIыным щыIэу 59-рэ, «Старый кругозор - Гарабаши» кIапсэ гъуэгур дутIыпщынущ. «Къуэкlыпl» зыфIэтщта щIыпIэм къэзыщIащ щыщхуэнущ. Абы и тхьылъэр хьэзырщ.

Илъэсым щыщу блэкIа мазищым республикэм щызэфIагъэщащ ухуэныгъэ-монтаж лъэкъащхуэ сом зы мелардэ мелуан 706,4-рэ и уасэ. Ар нэгъабэ и апхуэдэ лъхьэнэм тхуэзэфIэкIам процент 6,9-кIэ щIегъуэ. АущIэм и кьыхэкIыпIэ псори зэхэту сом мелуан 477,4-рэ къагъэсэбэпащ, объектыщIэу 17 ятащ, Iуэхур езыгъэбжьмэуэну кьыгьэтэ инвестицэ жрэтэму 28-рэ я кьыхалъхьати, 9-р кьыхахащ.

Мы гъэм псэупIэу метр зэбгъэзэнатlэ мин 250-рэ тхуэтыну дыкьыгъэгъуэгъ. 2010 гъэм ирихьалIэу, а бжьыгъэ метр зэбгъэзэнатlэ мин 800-850-м нэдгъэсыну ди мурадщ. Уэ уэзыншхэм ирахьалIэ хэтр кьыщIэзыгъэжьхэм апэ мазищым продукцэу ягъэхьэзыращ икIи Iуэхуутхьэбзэу ящащ сом мелуан 327,8-рэ и уасэ.

«УнэгъащIэхэр псэупIэмIэ кьыз эгъэпщIын» зыхуэIэ программэ гуэдзэм ипкъ иткIэ, мы гъэм федерал бюджетым щыщу сом мелуан 82-м щIигъу, бюджет зэхэтым кьыщыхуэ мелуан 26,9-рэ кьыгIэрыхьэнущ, унэгъэ 426-рэ псэупIэмIэ кьыздэгъэпщынущ.

Инвестицэ программэм зэрыщыдэбзыхуэм тету мы гъэм сом мелардэ 2-рэ мелуан 693,6-рэ и уасэ лъжьыгъэ зэфIэдзэкIынущ, объектыщIэу 38-рэ ттынущ. Ахэр бжьыгъэ Iейкъым.

Мы Iэмалыр кьэзгъэсэбэпэу зыщэзыщынымкIэ хуэлажьэ ди ухуэныгъэм сезыхуэжьну сыхуейт узынщагъэ быдэ яIэу нобэ хуэдэ махуэ куэд ягъэльэпIэну, я мурадыфIхэм льэIэсу мы гъащIэм гу щахуэну.

БЕЙТЫГЪУЭНАнатолэ,
Къэбэрдей-Балъкъэрым и «Зыуэ щыт заказчикым и дирекц» ГПК-м и ухуакIуэ и къуэдзэ, УФ-мрэ КЪБР-мрэ щIыхь зиIэ я ухуакIуэ.

Осетие Ищхьэм къикIа цIыхухэм щIэгъэкъуэн ягъуэт

● Гуэлъытэ

Осетие Ищхьэм къикIа сабийхэм гуапэу я1ущIащ Налшык щыщ бысымхэр.
Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

нэгъу республикэм щIэгъэкъуэн зэрыхуэхъунур жиIащ. Сабийхэр Налшык и зыгъэпсэхупIэхэм, санаторэхэм щыпсэунущ. Аxэр зыхуей-зыхуэфI псомкIи къызэрагъэпэщынущ. Зыми ищIэркъым ахэр сыт хуэдизрэ ди щIыналъэм щIэнымэ. Псори зэзыпытар абыхэм я щIыналъэм Iуэхур зэрыщекIуэкIыну зэрыщIэращ. Дауи, хуей хъумэ, сабийхэм Iэмал я1энуи ди республикэм и еджапIэхэм кIуэну, - къыхигъэщащ Дыщэкl.

Зыщэхьэхэ къыщыхъея щыIэпIэм кьиIэпхъуэкIа цIыхухэм я гъусащ Осетие Ищхьэм и Унафэщым и Къулыкъушхьэ **Чочиев Таймураз**.

- Налшык лъэпощIэнчэр щIэту щыту дыкъэсаущ жыпIэ зыщIэнущ, ауэ сабийхэр ялъэгъуа зэрызэхьэхэм игъэщтащи, иджыри къэс ахэр я нэгум щIэту. Щэч кьиутIыкъэркъым Къэбэрдей-Балъкъэрым абыхэм ней кьаазэрыщIытыну, - жиIащ абы. - Ди щIэ ин фхудощI мыпхуэдэу гуапэу фыкьызэрыгъэщIащ папщIэ. Дэри, ди сабийхэми фи дэIэпыкъуэгъэр зэи тщыгъупщэнукъым».

МЕЧИЕВ Асхьат,
КЪБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1апIэм и лэжьакIуэ.

● Нобэ Физкультурникым и махуэщ

Спортым и щIэдзапIэ нэхъыщхьэ

Мы гъэм физкультурникым и махуэр псом хуэмыдэу Iэтауэ гъэлъэпIапхъэщ - ар пришхьалIэ Гъэмахуэ Олимп Джэгуэным я етIуанэ махуэм.

ИжЬ-ИжЬыЖ ГъанджэрэщIыхьу гъащIэм увыпIэшхуэ щыIэщ быдэ къарууфIагъэм. Нэхъ лъэрызехьэхэр езыхэм я жьыгъэхэм я мызакъуэу, щIыналъэ псоми щрыIуэ щыхъурт. Я къарур, щэрыуагъэр, Iэзагъэр щагъэлъагъуэ зэхъэзэхуэхэм щытекIуэн папщIэ пIалъэ кIыхькIэ загъасэрт.

СССР-м и Щыхьэ комиссарэм я Советым и унафэкIэ яп ди цIыхубзэ Физкультурникым и махуэр ягъэтхьапIауэ щытащ 1959 гъэм. Абы пIандзэрэ щыIащ мы Iэнатlэм хуабжьу зыкъыщIэтан, Iэпэдэгъэпэл ящIу ар щехуэхьжан. Арщхьэкlэ абы ди гъащIэм щIиэ мыхьэнэр нэхъ мащIэ хуэакъым. СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым 1980 гъэм щыщIыпIэм и 10-м кьиящта Унафэм, 1988 гъэм щыщIыпIэм и 11-м зэхъэжькIыныгъэхэр зыхалъхьам, ипкъ иткIэ Урысейм Физкультурникым и махуэр щагъэльапIэ щыщхьэIум и етIуанэ щрбэтым.

Ди республикэм мы зэманым гупIэтэщхуэ щегъуэт физкультурэмрэ спортымрэ зегъэужьыным, абы щыхуэ нэхъыбэ къыхэщынымк, Республикэм и Щэжьем. Бахъсэн къалэхэм, Бахъсэн, Тэрч, Лэскэн районхэм, нэгъуэщIхэми физкультурэ-узынщагъэр щрагъэфIакIуэ Iуэхущапсэхэр, щколыщIэхэр щолажьэ, физкультурэмрэ спортымрэ я секцэхэр кьуажэ кудым щыIэщ.

Пыбжьыщ1эхэр афияным, Фэрэдим щышхьын, хабзэр къыхэпамыудын папщIи физкультурэ-спорт зэщIэхьеенымрэ мыхьэнэшхуэ иIэщ.

Нужь зэманым республикэм спортымрэ физкультурэмрэ щыдихьэххэм я бжьыгъэм зэрыхэхъуэну, щIыху куэд къыщIэзыубыдэ спорт зэпеуэхэр нэхъыбэу зэрыригъэIуэкIым, екъуэпIэнитIыгъэхэ зыщIэрыгъэхъэ спортсменхэм хъаэзэрыхэхъуэм гу лъымытэу къанэркъым. Спортым зегъэужьыным игъэут гулъытэм и Iэужьщ нужьрей илъэсхэм ди спортсменхэм зыIэрагъэхьа екъулIэныгъэхэр, псом хуэмыдэу аппендэ-урым бэнэкIэмкIэ, дзюдомкIэ, атлетикэ хьэлъэмкIэ. Ди щIалэх

ЩIэныгъэлI щэджащэ Къумахуэ Мухьэдин 80

Зихуэдэ щымыIэ бзэ телъыджэ

***Пэжыр жыпIэмэ, блэкIа зэманым иту утетхыхьыну гугъуу, ди лэжьакIэм итхьэдIыным щIэджащэ, дунейпсо щIэныгъэлI цIэрыIуэ Къумахуэ Мухьэдин Iэбубчыр и къуэм. Ауэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, ар гъащIэм и хабзэ ткIийхэм щыщщ. Псоуэкамэ, 2008 гъэм бадзэуэгъуэм и 29-м абы и ныбжьыр итхэ: 80 ирикъуагъ. И ныбжьыр ирикъуэ ныбжьыкIэ

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм

Малъхъэдис

ПІипІ-сэлам

Рассказ

БЖЫІХЬЭ уэфІ махуэщ. И унагъуэм ис псори зэбгрыкІауэ, Хьэжмурат лІыжьым и закъуэт. Бжьыхьэ Іуэхуэхэри зэфІэкІати, тезыгъэуи лжьыигъэ гуэри ІІэтэкъым ІІо. Апхуэдэу къыщыхуихуэхэм деж Хьэжы-дадэ (хьэблэр къыззрадгэр арат) пщІантІэм къыдэкІырти, куэбжэпэм деж хуащІа тетІысхьэпІэ щыкІым тест.

Абдежым тесыху куэди илъагъурт икІи зэхихырт. БлэкІхэри къыблэжІыжьхэри къыдадзыхьыуэ къыбгъэдыхьэрти, иэхъ сабий дыдэхэм къищынэмыщІа, гуапэу сэлам кьрахьыр т, и уэрыншагъэм къыщІэупщІэхэрти зэбгрэдэкІыжьырт. Апхуэдизрэ уэрщэрэгъу уимыгъусэу ущысыныр мытынш пэтми, нэгъуэщІ кьыхуэнэжьыртэкъым дадэм.

Езы Хьэжмурат нэхърэ нэхъыщІэу, лЫкуфІ жьыхуаІэм хуэдэу, унитІ-щы къзбгъанэмэ ищхъэрэкІэ къыщыс Исуф т уэрщэрэгъу нэхъ къыхуэхьыр. Ауэ ари лэжьигъэ гуэрхэм пыщІати, куэдри зэхуэзэртэкъым. Апхуэдэу, зы махуэ гуэрым Хьэжы-дадэ и куэбжэпэм щысу, зи лэжьыгъэр нэхъ пасэу зыхуэпу къззыгъэззжа Исуф къыдоІкІуейри, къыбгъэдотІысхьэ. Іэджэми тепсэлъыхьу эдэщысым, зы машинэ хужь щыкІу лІитІым я деж къыззрысу, «пІипІ-пІипІ-пІи-и-пІ- жи1эу, къегъэкІийри, къыззтемыувыІэхъэу блож. Хьэжы-дадэ занщІэу зыкъегъаэзэри:

- Уа, Исуф, уи псалъэр фІыкІэ уІыгъ, узэпызмыуду хьэнукъым. Зыгуэр сигу кьэкІыжащи, сщІыгъупщжьынкІэ хъунущ, - жеІэ.

Исуфи хабзэмыщІэу къыщІэкІынтэкъыми, нэхъыжьым пэрыуакъым.

- СынодаІу, дадэ, - игъэувыІащ и псалъэмакъыр Исуф.

- Уэлэхьи, Исуф, мы нобэ-ныжэбэ сэ мы Іуэхум сызэригъэбампІэр, илъэс зы-тІу нэблэгъауэ къыщІэкІынмэ ар.

- Іэгъу, зиунагъуэрэ, сыту пІэрэ апхуэдизу узэгуэзыгъэпар?

- Уэлэхьи, ар уэ мыхьэнэшэ хуэдэу къыщыщхьынкІэ хъунумэ, - кьригъэжьащ Хьэжы-дадэм, - ауэ мис а машинэ щІыкІыр «пІипІ-пІи-и-пІ»-кІэ къыдэфийуэ щхъэ дблэжауэ пІэрэ жысІэу сризэгуэп.

- А-а-а! Ара мыгъуэ апхуэдиз лъандэрэ узэгуэзыгъэпыр? Иджы къыумыгъэсу сэ укъызэупщІатэмэ, бжесІэнти ар.

- АтІэ сыт хъуну ар? - Исуф и жэуапыр фІэкІыхь хъуауэ, щІэупщІащ аргуэру дадэ.

- ЗищІысыр кІэщІу бжесІэнщи, дадэ, сэлам къыдахьу аращ, сэлам, ауэ «пІипІ-сэламщ», - текъуэзауэ къыжриІащ Исуф.

Ар щызэхихым, и Іитіу баш Іэпщэм щызэтедзауэ ИыгъыМ и жьэпкъри тригъэувэжри, зы тэлайкІэ зыри хужьымыІэжу щысащ. Иужьым и щхьэр къиІэтыжри, игъэкІэрахьуэурэ: -Тобэ, тобэ, ар дауэ, ар дауэ сэлам ехьикІэ, ар дауэ хабзэ, дауи нэмыс?- - и щхьэм еупщІыж щыкІэу, и гум зэрежьэІари хэпщІыкІыу, жиІащ Хьэжы-дадэм.

- Уэлэхьи, мыхьуа ар, Исуф, мыхьуа.

Къуаншагъэ псори зыІэщІэщІар езыра фІэкІа умыщІэну, зыфІиудыжьыр лІыжьым и щхьэр. АІуандэм зыгъэпІейтея Іуэхур кьищІа щхьэкІэ, и гупсысэхэр зыкІи нэхъ тынш хъуатэкъым.

- АтІэ дэ, Исуф, ди зэманым, - кьригъжьащ дадэм, - шыкІэщ къыззэрыткІухьу щытар, уэри зэрыпщІэщи. Шым уг есу уэрамым ущрикІэкІэ, уэ нэхърэ нэхъыжь щыпІьагъуэкІэ, укъепсыхьу сэлам епхыну уи кьалэнт, арат хабзэр. А псоми дакьикъэ зы-тІу текІуэдэну аращ. Абы щхьэкІэ хабзэр бгъэкІуэдыжьынуи, мыкІасыр сыт щыхэбутэнур? Ярэби, си щІалэри исщ машинэ щІыкІым, абы и сэлам екъикІэри апхуэдэу пІэрэ? - Хьэжы-дадэр къэтэджыжьри уафэмкІэ дэпІьеящ. - Ичиныды нэмэзыр къзблэгъащ, щІалэм и кьыдыжьыгъэщ, абы сеп-сеп-эпэщІ фІыуэ, - жиІэри, Исуф кьриттыну жэуапми емыжьэу дихьэжащ.

Хьэжы-дадэ ичиныды нэмэзыр иджыри ихуатэжьым и щІалэ Резуан къыщыдыхьэжам. Аузрэ унэгуащэри, ныкъэри, еджакІэу къзрыпхьу щІыкІуэри къекІуэлІэжащ. ПщІэщхьэ хьуатІи, зэрыхабзэу, псори Іэнэм къетІысылІащ. Шхыныи хэмыІэбэ щІыкІэ унагъуэ тхъэмадэм къыщІидзащ:

- Уэ, щІалэ, зы упщІэ пхузиІэщи, абы и жэуапыр щхьэтечу къыщ.еІэ псоми зэхэтхьу.

- Сыт, ди адэ, къэхъуар? - щтэІащтаблэу, кьэуІэбкъауэ щІэупщІащ Резуан.

- Уэ мы машинэм унсу кьуажэ уэрамхэм ущыдэтым деж, адрейхэм я гугъу тщІынкъым, нэхъыжьхэм адыгэ сэламыр машинэр бгъэкІийуэ епхэр?

- Уэн-и, - кьригъэжьащ къуэм и щхьэм щІэлІахьэуурэ, - апхуэдэу къыщыхъуи щыІэм.

- АтІэ, тІасэ, пщэдей щыщІэдзауэ, сэ хьэтыр гуэр сиІэу щытмэ, апхуэдэ къыумыгъэхъу, сэлам нумыхьнкІэ Іэмал имыІэмэ, хэту щытми, къэувыІэ, кьиикІи и Іэр убыд. Аращ хабзэр зэрыщытыр. Апхуэдэу адрейхэми егъэщІ, егъасэ, - жиІащ Хьэжы-дадэм.

Резуани и адэр кьигъэгугъащ псэухукІэ а хабзэм темыкІыйну.

КІУРАШЫН Алий.

Капабланкэ и иужьрей лъагъуныгъэ

● ГъэщІэгъуэнщ

ЯЗЫНЫКЪ УЭ цыху цІэрыІуэхэм я гъуэгуанэм, абыхэм я гъащІэм повесть е роман яхуэптхыну кьалэжь. Дунейм щекІуэкІ геополитикэ щытыкІэхэм яжь щахмат гъуэздкэм зи цІэ щыІуа куэдым къащІихуащ. Шахмат джэгуным зи гъащІэр тезыухуахэм я нэхъыбэм зыІууэ гугъуехьхэм я хэщІыпІэу кьалъытэр, екъулІэныгъэ щаІэну къащІыхьыр хамэ къащІералхэрт.

Ауэ, гъэщІэгъуэнращи, Урысейм къыхуеІэхэри щыІэт икІи ар къыщыхьуар ди къэралым щытыкІэр щызэІуихыжьыбэ лъэхъэнэхэрт. Кьапщтэмэ, хамэ щЫнальэхэм щыщ шахматист цІэрыІуэ куэдым я гукъэкІыкІэ нэхъыфІхэр ди къэралым епхащ.

Нобэ щІэджыкІалІуэхэм зи гугъу яхуэтщІынур дуней псом и ещанэ чемпион Капабланкэ Хосе Рауль и щхьэпэчъуэ щыта Чыгъэду Ольгэ уэркъхэм кьаззрыхьэкІащ. Шахматист цІэрыІуэм и гъащІэр кьызэрекІуэкІам щыгъуазэ зыкъэтщІкІэрэ дэ къэтщІащ: ХХ лІэщІыгъуэм и пэщІэдзэхэм хэкъур зыбгъгынэу Европэр хэщІапІэ зыщІа Чыгъэду Ольгэ къэбэрдей адыгэ лъэпкъым я щІэлІэщ..

А зэманым зэщхьэгъуэсэхэм ятеухуа хьыбар зэхуэмыдэхэр яІуатэр т. Апхуэдизу «шахмат дунейм» пэІэщІэхэм Капабланкэ Рауль хьэп-щэн дахэ, цІыхугъэ лъагэ зыхэль дипломату къащыхьурт. Абы и зыныгъыкІэ іэмал иІэтэкъым. И Іэпкъльэпкъ зэхэльыкІэм, и зекІуэкІэм, цІыху хэтыкІэм удахьэхыр т. И нЫбжьэгъухэм сыт щыгъуи яхуэгуапэт, я Іуэхуэхэр ядиІыгъырт.

И хьэрхуэрэгъу шахматистхэм щахэтым и деж абы зэуэ зихьуэжьырт. Мыбдеж абы псэльэгъуейуэ, пагэу зыкъыщигъэпэгъгъуэрт.

Ольгэ и гугъу пщІымэ, абы бзылъхугъэм хэлъын хуей хьэл-щэн нэхъыфІ псори дэпІьагъурт. ЦІыхубзхэм я деж шахматымкІэ дуней псом япэ чемпион щыхьуа Менчик Верэ абы теухуауэ итхыгъауэ щытат: «Псэкупсэ къулеягъ ин зыбгъэдэль цІыхут а зэщхьэгъусэхэр. Сытым дежи хуабагъ гуэр кьапкърыкІыу, гушхуэныгъэ къыпхалъхьэу апхуэдэт. Ауэ псом хуэмыдэу сэ сыдахьэхат Ольгэ и дахагъэмрэ и гуакІуагъэмрэ. Абыхэм уеПІамэ, кьапщІэрт лъагъуныгъэ куу яку зэрыдэлъыр, зыр зым тегужьеикІауэ, гулыпт зэхуащІыу зэрызэдэпсэур...».

Апхуэдэ щапхъэ куэд кьыпхуэхьынущ а зэщхьэгъусэхэм ятеухуауэ. Ауэ абыхэм псоми кьаехьыр а зэщхьэгъусэхэр зэгурыІуэныгъэ зи яку дэлъ унагъуэ насыпыфІэу илъэс куэдкІэ зэрызэдэпсэуарщ.

МЕЧИЕВ Хьэдис.

СэмэгумкІэ къыщыщІэдзауэ: Чыгъэду-Капабланкэ Ольгэ, Капабланкэ Хосе Рауль, Кубэм щыщ тхакІуэ Ката Эрнандес сымэ.
Рио-де Жанейро, 1939 гъэ

Лэкэн районым хыхьэ Анзорей къуажэм щыпсэу Умэхэ Михаилрэ Раисэрэ зэрызэдэпсэурэ мы мазэм илъэс 50 ирокъу

ЗЫ УНАГЪУЭУ зэрытІысэр Михаилэ Раисэрэ зэгурыІуэри зэдэІуэжу, къуажэдэсым пщІэ къыхуащІри лэжьыгъэфІхэр я ІэрыкІыу зэдопсэу. Михаил сыт щыгъуи жэуаплныпгъэшхуэ хэльу ирихьэкІащ зыпэрыта ІэнатІэхэр. Раиси Анзорей къуажэм дэт сабий гъэсапІэм илъэс 32-кІэ гъэсакІуэу, абы щыщу илъэси 5-м а Іуэхущапэм и унафэщІу лэжьащ. НыбжьыщІэхэм гъэсныгъэ тэмэм яхэлъу, хабзэр я Іэпэгъуу къэгъэхъуным псэемыблэжу хуэлэжьащ бзылъхугъэ Іущабэр. Нобэ кьуажэдэсыр кьыхуэарэзыщ абы и «кузщІ ирилъкІа» щІалэгъуалэр гъуэгу захуэ зэрытеувам щхьэкІэ.

Анзорейдэхэм кьащІэхьэуэ щІэблэр гъэсэным и мызакъуэу, бынипІым анэ яхуэхьащІ Раисэ. Нобэ Михаилэ тхъэмадэ Іумахуэ унагъуэм я бынхуэ ФатІимэ, Іэсият, Заминрэ, Аслъэн сымэ унагъуэ щхьэхуэ-щхьэхуэу мэпсэу, абыхэм я щІэблэхэм щыгуфІыкІыу къогъуэгурыкІуэ жьыщхъэ махуэ хьуа дадэмрэ нанэмрэ.

Михаилрэ Раисэрэ я бынхэр, къуэрылъу-ныхэрылъхуэхэр яхуохьухьуэ я зэушнагъэм хэмыщІу, я гуфІэгъэгъэр балъуэу, ялэжьым пщІэ къыхущІрэ я псэм и кьабзагъэм я дунейр дэщІэращІэу жьыпІэдэс нэхъыжьыфІу куэдрэ яп итыну!

Тау Даринэ Бесльэн и пхъум и ныбжьыр илъэс 18 зэрырикъумкІэ дохъуэхъу

Узыншагъэ быдэ уиІэу, гуфІэгъуэр уи куэду, уи насыпыр изу, уи къэкІуэнур щІэращІэу, узыхьыхьэм удеІкІуу, уи щІэр фІыкІэ яІуатэу, узыщІэхьэпсыр кьохьулІэу, уи пщІэмрэ уи щІыхьымрэ уи нэхъыжьхьэр иригушхуэу гъащІэ дахэкІэ Тхьэр къыпхуэпсэну дыпхуохьэхьуэ.

Уи благъэ-Іыхьлыхэр.

● Нэщэнхэр

Бэлагъ ятхьэщІыркъым

❖**Бабыщхэм удзым зыхакухьмэ, уэлбанэ зыхунущ.**
❖ **Бэлагъ ятхьэщІыркъым, сэкІэ яупс, ятхьэнущІ.**
❖**Бжэщхьэ1ум зыгуэр щызэІэпыпхэмэ, узэщохьэ.**
❖**Бзэгупэр шхэмэ, щІы кьыптратхьэ.**
❖**Бзэлытхугъэм и щхьэщыкІэ щыпагъэлъэлъыр махуэм и хэхъуэгъуэмрэ мазэм и хэхъуэгъуэмрэт.**
❖**Вагъуэззэшиблым загъаззмэ, нэху мэщ.**

● ГушыІэ

ТхьэусыхакІуэ сокІуэ

ЗЫГУЭР илъэситху и пэкІэ къищэхуа уиэмрэ щІалІэмрэ къезыщам Ыридзэжьыиуэ ешыкъэжьырт. Зи унэ къыщхьэуаз щыта щІыхубзым щыхьауэ зэхэзыха псори къызэхуэсащ:

- Сыт хьэдыгъуэдахэ, на-а, пщІэр? - игъэщІагъуэрт фызхэм.

- Уэлэхьи, дыбогъэхКІытэмэ, емыкІу дыдэщ, Іэгъу, а пщІэр! КхьыІэ, дыиолъэІу ди цІыхухъу напэр тумых! - жаІэуэрэ зыхуагъаззрт лІыхэми.

Ауэ хьэщхьэрэІуэ ХьэлИ ихьа ахьмакъыр:

- СыкьинтэщІащ сэ абы, щІапІэм ит жыгхэри мэгъу, унэри жьы мэхъу! - жиІуэрэ кІийрт.

Кьуажэдэсхэм нэхъ Іущ дыдэу ябж Дизыкъуажэ зыри жимыІэу зэрыщытыр псоми ягъэщІагъуэрт. Зи унэ къыщхьэуаз щыта щІыхубзым щыхьауэ зэхэзыха псоми ягъэщІагъуэрт. Зыгуэрым хуэмышэчыжьхуэ абы зыхуигъэзащІ:

- Мо кьомыр щІыгъэрыгъехьэм щхьэкІэзыри жьыПІэркьымы уэ, уи мыхабзэу сыту зыпшыІэфрэ нобэ, Дизыкъуажэ?

- Сэ иджыпсту сыхущІыхьэркъыми аращ.

- Сыту?

- ТхьэусыхакІуэ сокІуэ.

- Дэнэ?

- Уэлэхьи, кьуажэ советым сокІуэмэ. Си фызыжьыр изгъэкІыжьынущ. Сыщыуаг: къыщысщІэм зэн жьы мыхъун си гуГъа щхьэкІэ, зы махуэм нэхърэ къыкІэлъыкІуэм нэхъ жьы мэхъу. Ар сэ си псэм схутемыгъахуэу аращ. Естыжьынущ зейм!

Дизыкъуажэ и псалъэхэр зэхэзыха псори ину дыхьэшхащ, лІы ахьмакъым фІэкІ къэмынэу.

ЖЫЛАУ Нурбий.
Адыгэ псалъэ.

● ЖыІэгъуэхэр

Нэгум щІэкІыр гум къонэ

■ УмыщІэр щхьэм зэрыщІэпластхьэ Іэщ1агъэщ.
■**ЩІэныгъэлым ищІэр кьомэщІэкІ: кьищІэну зыхуэщІэкъум и щІэдзапІэщ.**
■ Іупсысэ чэнжьр псалъэ дах эм нэхъри фаджэ щохьэкІ.
■ **Чэфым зызыпІыбдз хьуэнри къуидзыни, уи нэр кьызыхуикІ хьуэхъукІи ущІигъэнэни, ауэ пэжыр кьыбжимыІэн лъэкІыжьынкъым: губжэм хьэлъкъыу фІэдза бзаджагъэр фадэм зыщІефри, гур зэІуГъэуэзщІыкІауэ кьонэ.**

БЕЙТГЫЪУЭН Сэфарбий.

● Псалъэжьхэр

ЖьакІэр хужь хъумэ...

♦ Жэм пыдзэрей кьуагуэ мэхъу.
♦ Жеймрэ гугъэмрэ адэ щІэныфІщ.
♦ ЖьакІэр хужь хъумэ, фЫцІэ хъужьыркъым.
♦ И адэм и щэн и къуэм кьыхуохуэ.
♦ КхъуэщІныжь пэтрэ зэ мэкъутэж.
♦ Къуэпсыр мажэри, жьыжьэм кьыщокІ.
♦ Лыр къэмывэу лэпс кьыщІыркъым.
♦ Мэлищэ щІакъуэншэ хъурэ?
■Зыхуэмейр зэхэзымыхьым узыхуэмейхэр зэхех.
■КІэбгъ у зызыщІыр утыку мэхъу.
■Мывэ хьурей ипэкІэ бгъажэмэ, абрэмывэу кьыптокІэрэхьуэж.
■Нэгум щІэкІыр гум кьонэ.
■Псыр псоми зэдайщ, бдзэжьейр - ешэм ейщ.
■Уэрых уэныкъуэр нэхъыбэ хьуху, кьыпІэу зныкъу эм кІэроху .
■Уэщхь ух уэрэмэ, зыбоцІыхуж.
■УэрыщІгуъ шэ чыгъу ейщ.
■ Уи ныбэ зыуэ зиэу Іэфі щыІэкъым.
■Уи щхьэм кьыдэбгъэкІуейр кьытонэ - пхуэфащщ.
■ФЫцІэм пэпльэрэгъ, губгъэн къаХ.
■ЦІэ имыІуэм цІэ лей щхьэусыгъуитІкІэ фІащ; зыр гъафІэбзэщ, адрейр щІагъыбзэщ.
■Щыхур щыкІмэ, лъэбакъуэхьуу мэуб, кьыпрэрыгъуэн хуэзэмэ, хъэмбыуРи ЮэзгъэІ.
■Іуэху зэмылІэлІам зыхуущІэмыхьа фІащыж.

● ГъэщІэгъуэнщ

Псалъэзэблэдз

ЕкІуэкІыу: **4.** Гъущхэкі лъапІэ. **9.** Шыр нэхъ хуабжьу яГъэкІуэн хьисэпкІэ шырыкъу лъэдакъэм кІэралъхьэ. **10.** ЕрысыкыкІэ нэпсей. **14.** Унагъуэ псэущхьэ. **15.** Жэм бу ... **16.** Шыбжий фІыцІэм нэгъуэщІу зэрредж. **17.** Бжэныфэм къыхащІыкІ къэп. **18** Адыгэ сабийхэм папщІэ къыдагъэкІ журнал. **19.** Мэкъу ... е сабий ... **21** Пластэ зэрапщ пхъэ хьэнцэ щыкІу. **22.** Сату щащІ зэхьыхьэщхэ. **27.** Жьыжьэр гъунэгъуу уззыгъэпльагъу. **28.** Аруан районым щыщ къуажэ. **31** Азиэ Ипщэм щыпсэу джэд дахэ лъэпкъ, и къабзийхэр дыщафэ-къуэлэну (Налшык зоопаркым апхуэдэ ищІ). **33.** ФІэІуГъэ щыщэхахьхьэкІэ къагъэсэбэп ткІуагткІуэ. **35.** МафІэр ину щыдалъдейдэ къыпІэк. **37.** Зи тхьэмпхэр кьабзийм ещхь жыг быдэ лІэужьыгъуэ. **38.** Хадзэм зэрилэжьыхь Іэмэпсымэ. **40.** Нартхэм я ГъуКІэ. **41.** Хэку зауэшхуэм лІыгъэ щызезыхьа адыгэ усакІуэщхуэ. **42.** Кьамэ Іэпщэр зэрагъэщІэращІэ фІыщІагъэ. **45.** Гъурщым кьыпІыкІэ пхъэщхьэмыщхьэ. **46** Зи купсэр яшхуда сыр лІэужьыгъуэ. **48.** «Куэсэ ... умыщІ».

Къехьу: **1.** Псым и адрей Іуфэ. **2.** Пхъэ сахуэ. **3.** Жыг лъэдий гъум, укъуэнщІауэ. **5.** Ирипыджэу фочыпэм палъхьэ.**6** . Бжэныфэм къыхащІыкІ Іуданэ. **7.** Вакъэ лъапІэ кІыхь. **8**. Бдзэжьей лІэужьыгъуэ. **11** «Си ... кьэлъагъуи си лъэІур къыСхуэщІэ». **12.** Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь, жэмыш щІэрыІуэ Пащтэ ... **13**. Гъэгум иІэ кумблэмб. **20.** Дрбзэр Іэмэпсымэ.**21**. Гъатхэм пасэу къэлъэтэж къуаелэбзу. **23** СомфІыцІэм щай къыхэбдзмэ, дахуэдизщ кьанэр. **24** ЩІэпым къыхащІыкІ. **25** Уэз пліапэнэхэм дицІэ хьэпщхупщ. **26**. Зеиншэ. **29**. Дзэлыхьуэ щІынапІэм щыщ къуажэ **30**. МусПЫмэн диным зэрыжкИэмкІэ, дунейм ехьжаехэр къагъэтэджыжу псапэрэ гуэныхьу ящІар щІэзэхагъэкІ махуэ. **32**. ПкІатэ-ІьатэУ къэзыкІуэ псэущхьэ щІыкІу. **34**. Жьэуи ГъэгуІуэ. **36**. Адыгэ драматургэ цІэрыІуэ. **37**.Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университым и унафэщІу щыта.**39**. НэкІум, щІыкІэм иІэ зэлъагъэ.**43**. АбыкІэ хьэм уеуэми гъынкъым. **44**. «... умыжъуу кьуажэ ухъунукъым».**47**. Литературэ тхыгъэ.

Зэхэзыльхьар
МЫЗ Ахьмэдэщ.

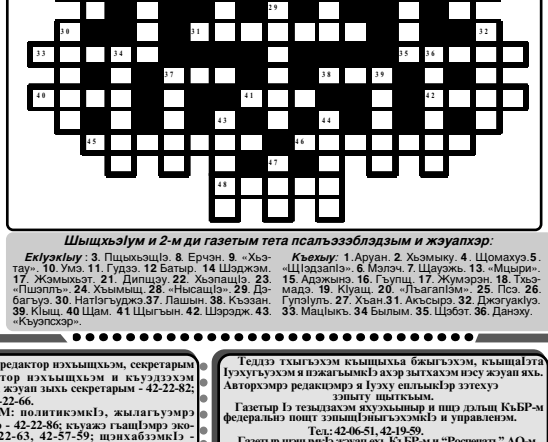

Шыщхьэ1ум и 2-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэуапхэр:

Екіуэкіыу : **3.** Пщыхьэщ1э. **8.** Ерчэн. **9.** «Хьэтау». **10.** Умэ. **11.** Гудзэ. **12** Батыр. **14** Шэджэм. **17.** Жэмыхьэт. **21.** Дипщэу. **22.** ХьэпащІэ. **23.** «ПщэпІэ». **24.** Хьымыщ. **28.** «НысащІэ». **29.** Дэбагъуэ. **30.** НатІэгъуджэ.**37**. Пашэн. **38**. Кьэзан. **39.** КІыщ. **40** Щам. **41** Щыгъын. **42**. Шэрэдж. **43**. «Къуэпсхэр».

Къехьу: **1.** Аруан. **2**. Хьэмыку. **4**. Щомахуэ.**5**. «ЩІэздзапІэ». **6**. Мэлэч. **7**. ЩІауэжь. **13**. «Мцыри». **15**. Адэжьнэ. **16**. Гъупщ. **17**. Жумэрэн. **18**. Тхьэмадэ. **19**. КІуащ. **20**. «ПІьагапІэм». **25**. Псэ. **26**. ГупэІуПъ. **27**. Хьан.**31**. Акъсырэ. **32**. ДжэгуакІуэ. **33**. МацІыкъ. **34** Былым. **35**. ЩІэбэт. **36**. Данэху.

● Къуажэхьэр

Ныбэф псафэрей

◆МыкІуэф, мыфий, алащэ, щэныбэ.
◆НатІэрыдз, лъэрыдзыр, уеуэ пэтми мыуз.
◆Нэхуми кІыфІми щымыуЗжь у.
◆Ныбэф псафэрей.
◆Пшапэр зэхэуэмэ, дыщэхуранкІэ, нэху кьызэрекІыу дунейм текІыж.

Жэуапхэр:
Мэкъу 1гъэ. Топ. Жьы. Гуэлэн. Уэз дзыгъэ.

НапэкІуэцІыр зыгъэхьэзырар ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэщ.

Редактор нэхъыщхьэ
ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

ЖЬэкІымыхьу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Жылаев Маринэ, Льостэн Муэ, Ныбэжь Таиса, Уэрдокъуэ Жансурэт, Хьэжыкъарэ Алик, Шал Мухьэмэд.**

ДИ ХЭЩІАПІЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цІэкІэ щыІэ уэрам, 5, ебгъуанэ - ешІэ-пІэ къатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхуэхмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьыкІуэ Іуэхуэщ1апІэхэм я дэлажьэныжьмкІэ - 42-60-53; хъыбарыщІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 42-63-64, 47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Іуэхущ1апІэм - 42-26-41; суэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжьыгъэхэм, кьыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ аехэр зытхахэм пэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуу зэпыту щытхьым.

Газетыр Іэ тезыдахэм яхуэхьынкІэ и пщэ дольщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм.

Тел.: 42-06-51, 42-19-59.

Газетыр щыпымкІэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м

№Н-0065-м щІэту яТхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокІ.

КъБР-м ЩІэныгъэмрэ хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэмкІэ и министерствэм 1905 гъэм щыІа Революцэм и цІэр зезыхь и полиграфкомбинат, Налшык къ., Лениным и цІэкІэ щыІэ уэрам, 33, телефоныр 42-35-75.

Мы кьыдэжІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ ДыщэкІ Соня, редактору ЖьэкІымыхьу Маринэ, корректорхэу Афэ Тамарэ*(3, 4, 6-нэ нап.)*, ПхытІыкІ Юрэ *(1, 2, 5-нэ нап.)*, корректорхэм я дзЭпыкъуэгъу Иуан Заирэ. *Компьютерхэр газетым и теплъэр ящІащ:* Дол Маринэ, Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианэ, *суэттыщІ* Бицу Жанэ.

Номерыр "Адыгэ псалъэ" и компьютер Іэнатіэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ тедзэн хуейщ сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531● Тираж 10.008● Заказ №2679

Адыгэ лъэпкъ

Псалъэжь Тхьэгъэлъ Къасэ ейщ
Мокъамэр Сигуэ Данил ейщ

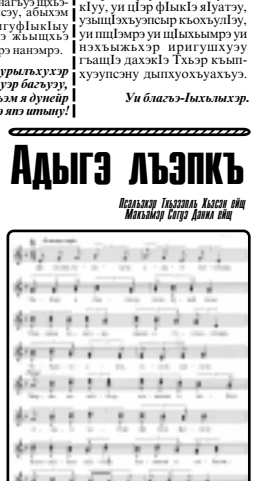

Ди дъэпкъ Іумахуэу адыгэ лъэпкъыр,
Хабзэр я бзыпхъэу тетщ дуней псом.
Къаджэм пэджэжу, жанщ и Іэнпкъгъэпкъыр,
Зэбын-зэуныр, зэпсэу здопсэу.

Ежьу:

Маржэ, ди щІэбдзэу,
Лъэпкъым и набдзэ,
Адыгэ хабзэр
Фи псэу фыпсэу.
Кьытщ1эхъуэ щІэблэр
Лъэпкъым и набдзэм, -
Хабзэ дахащэм
Дэ дропсэу.

Ди дыгъэ-щыгъэу, ди сабий Іэфіхэр,
Гъащ1эпсэ нэгуу тетхэщ дунейм.
Ди хабзэзехьу ди нэхъыжьыфІхэм,
Щ1эблэм я дахэр хьэлкІэ доплъей.

Ежьу:

Уей, жьІэ нобэ, ди лъэпкъгъэгушхуэ,
Іыгъэ Іэужьыр псэкІэ зыгъэш!
Ди цыкІуи нни Іуэхум гугушхуэу,
Уощ1 уаІупльамэ, псэкІэ зэкъуэш.

Ежьу:

Уо-ри-рэ, уо, уо-ри-рэ, уо!
Адыгэ хабзэу, хабзэ дахащэм
Дэ дропсэу!